

Rahmet, Bereket ve Huzur Mersimi

RAMAZAN

içindekiler

EDİTÖR'DEN	3
KAOS VE RAMAZANLAŞAN RUHLAR	4
DERSADET RAMAZANLARI	8
SUYUN ÖTESİNDE RAMAZAN	11
GURBETTE RAMAZAN AKŞAMLARI	16
YA ÜÇ ÇOCUĞUM NE OLACAK	19
ORUÇLUNUN DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR	20
RAMAZAN FOLKLÖRÜNDEN RAMAZAN OTOKRİTİĞİNE	22
MİS GİBİ RAMAZAN	24
AH O ESKİMEYEN RAMAZANLAR	26
HAYATIN HER ALANINDA ORUÇ	28
RAMAZANIN RUHANİ İKLİMİNDEN...	30
ORUÇ VARLIKTA YOKLUĞA ULAŞTIRIR	32
RAMAZAN HATIRALARI	36
RAMAZAN VE BİR MUHASEBE	38
RAMAZAN İNFAK MEVSİMİ	41
RAMAZANLAR VE BAYRAMLAR YETİMLER GİBİDİR	42
VEDA GECELERİ	44
HADİSLERDE BAYRAM KUTLAMALARI	46
HADİSLERLE ORUÇ	48
UNUTULAN BİR SÜNNET: İTİKÂF	51
KADRİ BÜYÜK GECE	52
SIHHİ AÇIDAN ORUÇ	54
ŞİİR	59
RAMAZANDA NE YAPILMAZ	60
RAMAZAN VE DİSİPLİN İNSANI	62

editör'den

Copyright © Rehber Yayınları, 2007

Bu eserin tüm yayın hakları Işık Ltd. Şti.'ne aittir. Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Ltd. Şti.'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

YAYIN YÖNETMENİ

Dr. Faruk VURAL

YAYIN EDİTÖRÜ

Ali BUDAK
Ömer ÇETİNKAYA

GÖRSEL YÖNETMEN

Engin ÇİFTÇİ

GRAFİK TASARIM

Sinan ÖZDEMİR

TASHİH

Ahmet ÖZDEMİR

YAYIN VE İLETİŞİM ADRESİ

Emniyet Mah. Huzur Sk. No: 5 P.K. 72
Üsküdar- İSTANBUL
Tel: 0-216 318 10 00 Faks: 0-216 422 41 40

BASILDIĞI YER

Çağlayan A.Ş. Gaziemir/İZMİR
Tel: 0 232 252 20 97 Faks: 0 232 252 21 00

BASIM TARİHİ

Ağustos 2007

İNTERNET ADRESİ

www.rehber yayinlari.com
alibudak@rehber yayinlari.com

Muhterem Okuyucularımız!

Receb ve Şaban aylarının 'O geliyor.' dercesine muştuladığı Ramazan ayı bu yıl yeniden hilalin dudaklarıyla bizlere tebesüm etti. O, arza inerken bir gök sofrası zenginliğinde nice muştular, rahmetler, feyizler, bereketler ve ilhamlarla gelir. Onun geliştiği gedâlar pazarına sultanın uğrayıp ulûfe dağıtması, herkesin gönlünü etmesi gibi coşkun ve huzur doludur. O gelince eşyanın matlaşan rengi canlanır, hayat uhrevîlik rengine bürünür. Günler sahurla başlar, akşamlar iftarla biter. Rahleleri önünde diz çöküp Allah kelamını kıraat edenler onunla her bir harfe mukabil bire on, bire yüz ve binlerle mükâfatlandırılır. Ramazanın kadir ve kıymetini takdir edenlere bir de kadri yüksek bir gece lutfedilir. O gece her şey daha bir başka hâl alır. Melekler katar katar arza sevk edilir ve secde edip boyun eğdikleri Âdemoğullarının seccâdelerinden gözyaşı numuneleri alır, onlarla aynı safta Rabbe teveccüh eder ve müminlere hüsn-ü şehadette bulunurlar. Yeryüzü o gece rahmet ve bereketle yıkanır. Meleklerin gelişine eşlik eder diller, açılır eller, yanık yanık dua eder yürekler.

Bu nazlı misafirin kadrini bilip takdir edenler sabaha çıktıklarında seksen yılda elde edemeyecekleri hasatla uyanırlar ertesi güne. Rahmet-i Sonsuz da onların bu gayretlerini takdir eder, "Geçmiş günlerde yaptıklarınıza karşılık afiyetle yiyin, için." müjdesini verir ve cennetin izdüşümünü yaşatır kul olanlara ve bayramı iliklerine kadar hissettirir onlara.

Evet, eskimeyen bir dost gibi müşfik ve mübarek simasıyla yine mütebessim çehresini gösterdi bizlere Ramazan. Biz de hem ona 'hoş geldin' demek hem de bu kutlu misafirin gelişini sizlerle paylaşmak niyetiyle Ramazan sayımızı hazırladık. Bu özel sayımızda okyanus ötesinde ezana hasret diyarlarda yaşanan gurbet kokulu Ramazanlardan, hakiki orucun nasıl olması gerektiğine, Dersaadet Ramazanlarından günümüz Ramazanlarının huzur ve sukûnet yüklü vâridâtına dair pek çok konu ile karşılaşacaksınız.

Dilleriniz duadan, gönülleriniz Dost'tan hiçbir zaman uzak düşmesin...

Kaos ve **Ruhlar** Ramazanlaşan

M. Fethullah Gülen

Günümüzün insanı fevkalâde bıkmın, tedirgin, yarınlarından endişeli ve her an beklenmedik bir kısım sürprizlerle karşılaşılacağı paniği içinde iki büklüm. Şüphesiz bunda, bazı karamsarlık tellallarıyla, bazı medya kuruluşlarının, birer uğursuzluk ve ümitsizlik enstrümanı gibi Allah'ın günü kapkaranlık fikirler –onlara da fikir denecekse– döktürmelerinin tesiri çok büyük.. belki de, bu kapkaranlık tablonun gerçek müsebbibi de işte bunlar; zira bunlar, ne zaman ağızlarını açsalar hep öfke, kin, nefret ve gayz mırıldanmakta; mırıldanırken de sanki şuuraltı mahzenleri patlamış da, içlerinde olan her şey şuraya-buraya boşalıncasına, milletin ruhuna her gün ayrı bir şeâmet pompalanmakta; hem de hiç tavır değiştirmeden, yanlış-doğru tefrik etmeden, yapılan bu şeylerin millete neye mâl olduğu hesaba katılmadan, kararlı bir nefret ve ihtiras mantığıyla her gün sürekli aynı şeyler tekrar edilmekte. Dahası, toplumun bazı kesimleri diğerlerine karşı potansiyel suçluymuş gibi gösterilerek bunlar arasında ısrarla kavga ortamı hazırlanmakta; hatta her şeyi bütün bütün çıkmazlara sürükleyip devleti çaresizlik içinde göstererek bir kısım antidemokratik oluşumlara kapı aralanmakta ve davetiyeler çıkarılmakta...

İşte böyle kararsız bir ortamda, akli, mantığı hislerine veya kaba kuvvete yenik heyecan insanlarının yanında, şöyle-böyle düşünen kimse-lerin bile bazen bu umumî havanın gerginliğinden, bazen sahip oldukları kuvvetten ötürü akla,

mantığa, muhakemeye riâyet edememelerinden; bazen de çaresiz hâle gelmiş yığınların yeni bir dünya hasretinden, mevcut sıkıntı ve huzursuzluk daha bir şişerek veya öyle gösterilerek, toplumun hemen her kesimini bir kısım alternatif

Bir kısım gâfil gönüller uyuklamaya devam etse de; lâubâli ruhlar serâzat yaşamalarını sürdürse de; ölü vicdanlar ülfete, ünsiyete yenik düşse de Ramazan, o ışıktan, renkten, sestem şivesiyle en paslı kilitleri bile çözerek, ezanları, salâları, sahurları, iftarları ve teravihleriyle sessiz sessiz içlerimize akacak ve en katı gönüllere dahi mutlaka bir şeyler söyleyecektir.

arayışlara sevketmekte ki, böyle bir kaos içinde bulunan kitlelerin neler yapabileceğini ve yaptırabileceğini kestirmek zor olmasa gerek.

Bereket, dört bir yanda böyle iç içe bunalımların yaşandığı bir dönemde, son bir kere daha kendimizi Ramazanın o sınımsız atmosferi içinde buluyor; herkesin düşe-kalka o tozlu-dumanlı yollarda yürüdüğü aynı anda, kendimizi cennetâsâ bir iklimde hissediyor ve bütün bütün mânevîleşerek ruhumuzda "berd ü selâm"lara erdiğimizi duyuyoruz.

Evet, bazı kimselerin en insafsız şekilde zamanı ve zemini karartıp her şeyi cehenneme çevirdikleri günümüzde, başımızı kaldırıp iman gözüyle bakabilsek bizi hiçbir zaman yalnız bırakmayan Hak rahmetinin, gökteki hilâlin efsunlu beyanı, mâbed ve minarelerin sihirli ifadesi ve mahyaların esrarlı diliyle, bir kere daha gönüllerimize aktığını ve ruhumuzun mânevîyatın ferahfezâ iklimlerine ulaştığını duyup hissedecek, talihlerimize tebessümler yağdıracağız. Aslında böyle bir uhrevîleşme, üç ayların ufukta belirmesiyle başlar ve Ramazana kadar da her gün-her gece, ona hazırlayıcı bir şive ile tulû eder ve mevsimi gelince de insanlara nur ve huzur aşılavıcı bir edâya ulaşır. İşte Ramazan, böyle üç aylık bir Hızır'la yolculuğun en son hâlkasını, Allah'a yakın olmanın en net ufkunu ve ötele vicdanî bir temâşâ ile temâşâ etmenin de en açık tarassut noktasını teşkil eder. Zira Ramazan; varlığın olanca güzelliklerinin, daha net bir şekilde inanan insanların gönüllerine boşaldığı, onların ruhlarındaki inceliğin, letâfet ve nurâniyetin gürül gürül ifade edildiği bir teveccüh ve iltifat ayıdır.. evet onun o cıvı cıvı hâli, bütün gök ehlinin bizlere karşı teveccühünün bir aks-i sadâsı gibidir. Ramazanı idrak eden mü'min gönüller, her zaman semanın derinliklerinde perde perde yükselen o melekûfî

seslere cevap veriyor gibi kendilerini bir aşk ve heyecan içinde bulur; iman, marifet ve muhabbetleri ölçüsünde ruhanî zevkler adına ne mûsikîler ne mûsikîler dinlerler. Ramazan mûsikîsinin en tabîî unsurları sayılan mü'min gönüllerin, kendilerini ifade esnasında o içten sesleri ve her lâhza değişik bir tedâî ile bütün benliklerini saran ledünnî zevkleri bilhassa gece saatlerinde öyle edâlara ulaşır ki, konsantrasyonunu tamamlama bahtiyarlığına ermiş her ruh, kendi kendine: "Yoksa Cennet, Ramazanın arka yüzü mü?" diye mırıldanır ve onu âdetâ Hakk'a vuslatın bir koyu gibi duyar. Hele sahur, sahurlardaki salâ ve temcidler bu umumî havaya kendi boyalarını çalıp gönüllerimize uhrevîlikler yudumlattırdıkları o derin dakikalarda –bu derinliği herkes sezemeyebilir– bizlere ne sürpriz şeyler, ne sürpriz şeyler anlatırlar.

Evet, bir yandan minarelerden taşıp evlerimizin içine akan tekbirler, tehliller, temcidler; diğer yandan sahur telaşıyla bir oraya-bir buraya koşup duran çocuklar, gençliklerinin gerçek bedelini ödeme temkiniyle hareket eden delikanlılar; yüzlerinde-gözlerinde hep inanmış olmanın vakar ve ciddiyeti o mehâbet abidesi yaşlılar, evet, her biri belli ölçekte, tıpkı bir koronun farklı enstrümanlarıymışçasına ayrı ayrı olmanın yanında müşterek ritimleri, aynı tondaki heyecanları, gönül gözleri

eşyanın perde arkasında o içten hâllerıyla o kadar derin, o kadar muhtevalı ve o kadar yürekendirler ki umumî tavırları hep Cennet yamaçlarında Hak cemalini temâşâyâ koşan insanları düşündürür ve hatırlatırlar.

Dünyada Ramazan günleri kadar füsunlu, onlar kadar renkli ve derin bir başka zaman dilimi gösterilemez. O her gelişinde yeni bir şîve, yeni bir edâ, yeni bir zenginlikle gelir; gelir ve biteviliği ile kendine has renk renk dilimlere ayrılır: Onda seherler her zaman, göklerin derinliklerinden gelen bir mavilikle tülledir.. sabah ezanları, sabah namazları

başka vakitlerde olmayan bir büyüye dönüşür.. gündüzler iç içe ümitlerin, beklentilerin sırlı koridorları gibi oruçluları bir vuslat hissine çeker.. iftar saatleri, dil-damak lezzetlerinin çehresinde içten içe her zaman şeb-i arûsu çağırıştırır.. teravihler ruhlarımıza Dost'la hâlvet olmanın toyunu-düğününü duyurur.. evet Ramazan o bitevî ışıktan, renkten parçalarıyla duygularımıza sürekli ayrı ayrı şeyler fısıldar.. tam bir yekpârelik içinde ötelerin bayıltan renkleriyle gönüllerimizin yamaçlarına boşalır ve bizlere zaman ve mekân üstü ne harikulâdelikler ne harikulâdelikler hisas eder; eder de, çok defa kendimizi bu dünyanın dışında büyü bir âlemde dolaşırken sanırız. Öyle ki, günün her saatinde ve gezdiğimiz her yerde, ötelerden gelip ruhlarımıza boşalan bir ilâhî mevhibe sağanağını duyar, tıpkı çiçeklerin içine girip onların özünü, usâresini emmeye çalışsan, çalışırken de hep ayrı bir zevke eren arılar gibi her lâhza ayrı bir feyiz ve bereketin doygunluğuyla yaşar ve ayrı bir lezzeti paylaşıyoruz. Böylece, Ramazanın o kendine has esintileri, günün hiçbir saatinde tamamen dinmeden hep sürer gider ve Ramazanlaşan gönüllerimizde; o ezeli teveccüh, o hususî ve ekstradan iltifatlarının yanında; evde, sokakta, mâbette, mektepte, kışlada duyduğumuz müşterek heyecanlardan, hayallerimizde derinleşip üstüreleşen manzaralara; iman

Ramazan, hemen her zaman o kadar aydınlıklarla gelir ki, bütün bütün kirlenmiş ve gönül dünyasında iç içe karanlıklar yaşayan nefsin âzat kabul etmez kapı kulları bile, mutlaka onun atmosferinde bir şeyler duyar; bir şeyler söyler ve duygu, düşünce dünyalarında farklı edâlara ulaştıklarını hissederek.

ve kabullerimizin kesip-biçip şekillendirdiği duygularımızdan, mantıklarımızın, muhakemelerimizin temkinli yorumlarına kadar nice konuda bir sürü resim tülünir ve ruhtarımızı sarar; sarar da hislerimizi, arzularımızı her lâhza ayrı bir hazza uyarır ve ayrı bir zevk olur gönüllerimize boşalır. Ramazanlaşan gönüller bu vâridleri bazen doğrudan kendileri duyarlar, bazen başkalarının duygularında veya simâlarında hissederek; bazen de, kendi kapalılıkları yüzünden sürekli onlarla konuşmak, şiir söylemek, mûsikî dinletmek isteyen o mübarek saatleri, dakikaları ne duyar ne de zevk ederler. Böylece içinde arka arkaya semavî sofraların inip kalktığı bir zaman dilimi hep çay gibi akar gider de bir damla ölçüsünde olsun kendini ifade etme fırsatını bulamaz.

Ramazanları anlayan insan akli, duyan insan vicdani, zevk eden de insan kalbi olduğuna göre, varlığı görüp hissetmek, duyup değerlendirmek için göze, kulağa, mantığa, muhakemeye ihtiyacımız olduğu gibi, Ramazanı duyup zevk etmek için de akıl, şuur, kalbin harekete geçirilmesine, harekete geçirilip uyanık tutulmasına ihtiyaç hatta zaruret vardır.

Zira çok defa, en aydınlık günlerin içine girer-çıkır, en renkli saatleri tekrar tekrar yaşarız da bunların farkına bile varamayız. Bazen de iyi bir konsantrasyon sayesinde, o ölçüde parlak ve renkli olmayan dakikaları öyle bir duyar ve yudumlarız ki; kendimizi Cennet bahçelerinde ve kevserlerin başında sanırız.

Her şeyden evvel, bu mânevî güzelliklerin gönüllerimize akıp, içlerimizde birer zevke dönüşmesi için, bakış açısı ve teveccühün çok iyi belirlenmesi gerekir. Bu yapılabildiği takdirde, Ramazan birdenbire öyle farklılaşır ve bize o kadar derince işler ki, duygu dünyamızın tomurcuklar gibi sürekli inkişaf ettiğini duyar ve kendimizi mânâlarla, hislerle taşkın bir atmosfer içinde hissederek; ederiz de çevremizdeki her şeyin dili birdenbire çözülür ve birer hatip gibi ruhtarımıza en duyulmadık hutbeler îrad eder ve bugüne kadar hiç söylenmedik

sözler söylerler; seherler-sahurlar, ezanlar-namazlar, minareler-mahyalar, sokaklar-sokaklardaki lambalar, her yerde yükselen Kur'ân sesleri, hâfız nağmeleri, imamın solukları-cemaatin çehresi, çocukların çığığı-yaşlıların temkini.. evet bütün bunlar ruhtarımıza neler söyler neler!. Söyler de o harfsiz, kelimesiz beyanlarıyla gönüllerimize türlü türlü ziyafetler çekerler.

Hemen her Ramazan; arzuları kâinatlar kadar geniş, emelleri ebedler kadar engin gönüllerimize, en sürpriz hisler ve mânâlarla sağanak sağanak boşalır; yağmurla dirilen toprak gibi ruhtarımızı harekete geçirir, duygularımıza yeni bir "ba'sü ba'del mevî" vadeder, vicdanlarımızı daha bir duyarlı hâle getirir ve lezzet olur oluk oluk içimize akar.. hem bütün kederlerimizi, acılarımızı unutturacak şekilde öyle bir çağılıyla akar ki, onu hep bir şiirden, bir histen ve iç içe hayallerden örülmüş gibi görür; başka bir derinleşme kaynağı arama vehminden kurtulur, ruhtarımızın Hakk'a kullukla elde ettikleri hürriyet zevkini paylaşır ve "Kul oldum kul oldum; Hakk'a esarete gerçek hürriyeti buldum." der neş'e ile çığıklar atarız.

Ramazan, hemen her zaman o kadar aydınlıklarla gelir ki, bütün bütün kirlenmiş ve gönül dünyasında iç içe karanlıklar yaşayan nefsin âzat kabul etmez kapı kulları bile, mutlaka onun atmosferinde bir şeyler duyar; bir şeyler söyler ve duygu, düşünce dünyalarında farklı edâlara ulaştıklarını hissederek.

Evet, bir kısım gâfil gönüller uyuklamaya devam etse de; lâubâli ruhlar serâzat yaşamalarını sürdürse de; ölü vicdanlar ülfete, ünsiyete yenik düşse de Ramazan, o ışıktan, renkten, sestten şivesiyle en paslı kilitleri bile çözerek, ezanları, salâları, sahurları, iftarları ve teravihleriyle sessiz sessiz içlerimize akacak ve en katı gönüllere dahi mutlaka bir şeyler söyleyecektir.. söyleyecektir; zira Ramazan onu söylettirecek güçte ve nurâniyette, insan da bunları seslendirecek fitrat ve istidâttadır.

(Sızıntı, Ocak 1998, Cilt 19, Sayı 228)

DERSAADET RAMAZANLARI

İbrahim Refik

"Bu şehir Türk'tür ve Türk olmasa insanlık güzelliğinden bir âlem kaybeder! Rumlar bir senedir İstanbul'u bir Yunan şehri göstermek için birçok çareye başvurdular. Lakin bir gecede minareler onların bütün oyunlarını bozdu ve bu şehrin kime ait olduğunu gösterdiler."

Bütün muştularıyla bir Ramazan daha geldi. Gök kapısından sarkıtılan merhamet ipleri, beden kuyusuna hapsolmuş biz mahkûmların el uzatmalarını bekliyor. Bu ayda göklerden sağanak hâlinde manevî rızıklar yağmakta, can sofraları kurulmakta... Maddeden elimizi çekip, dudaklarımıza kilit vurabildiğimiz nisbette beden şehrimiz rahatlayacak, yürek ülkemiz özgürleşecek... Bu ay, bizi varlığın mânâsına yaklaştıran en saf riyazet olan oruç ayı... Bu ay, aşksızlıktan çölleşmiş yüreklerimizi Kur'ân'la buluşturma ayı... Bu ay sabır ayı, bu ay arınma ayı ve bu ay tazelenme ayı...

Hiç düşündünüz mü? Gök kapılarının açılıp cehennem kapılarının kapandığı bu bereketli ayı, bizden ewelkiler nasıl hoş-âmedî ediyorlardı.

Hayata yeni bir mânâ getirme düşüncesiyle asrı saadet ruhunu arkasına alarak tarih sahnesinde boy gösteren Osmanlı, bu kutlu zaman dilimini kendine has zarafetiyle yorumlayıp hayata geçirerek orijinal bir Ramazan medeniyeti inşa etmiştir.

Gelin, İstanbul'un Dersaadet olduğu bu huzur kokulu günlerine şöyle bir uzanalım ve birlikte bu kadim medeniyetin izini sürmeye çalışalım. Bir sen-gine Acem mülkü feda edilen şehir-i İslâmbol'un tevhide haykıran minarelerinde hoş geldin ya şehir-i Ramazan mahyalarının ışıldamasıyla birlikte İstanbul âdeta bir başka renge bürünür. Dile kolay, "Belde-i Tayyibe" ahâlisi aylardır büyük bir hasretle bu ayların sultanını beklemiştir. Süheyl Ün-ver Hoca, "Ramazan'a çok şükür 10 ay kaldı, diye (ona) bir ay daha yaklaşmanın sevinciyle gözleri yaşaranları bilirim." derken mümin kalplerdeki bu özlemi dile getirir.

Gerçekten de Dersaadet sakinleri, Peygam-berler Serveri'nin herkesin fakirhanesine ruhen mi-safir olacağı ümidi ve iştihayı ile bekler Ramazanı... Bundan dolayı asıl bayram, Ramazanın bitişiyle değil, başlangıcıyla başlar Payitaht-ı Saltanat'ta...

Nasıl beklemesin ki, onlara göre Ramazan; iyilik etme, sevap kazanma, günahlardan arınma ayıdır. İstanbullu, bu ayda dulların, evsiz-barksız bekârların, öksüz ve yetimlerin, eli-ayağı tutmayan ihtiyaçların gönüllerini hoşnut edecek, onların ha-yır duasını alacak, oruçlar tutacak, hatimler indi-recek, sadakalar, zekâtlar dağıtacak; hâsılı aşk ve şevkle ibadet ederek insan olmanın mutluluğunu yudumlayacaktır.

Ramazan da zengin, orta hâlli, hatta fakir Der-saadetlinin sofrası herkese açıktır. Onlar, bir yandan eşi dostu, akrabayı ağırlamaktan haz duyarken di-ğer yandan da fukara-yı sâbirini kollamak için kur-dukları bu iftar sofralarıyla iyilik avına, hayır yarışına çıkarlar. Üstüne üstlük, tabii gıdalarla bezeli zengin iftar sofralarında ağırladıkları bu misafirleri, iftara katılmakla âdeta dışlerini davet sahibinin zevkine kiralamış olduklarından dolayı da, dış kirası adı altında bir miktar para veya kıymetli eşyadan oluşan hediyelerle uğurlarlar.

Bu Dersaadet Ramazanlarında fakirlerin sof-ralarının bile gelenlere açık olduğu düşünül-düğünde, yüzlerce kişinin ağırlanıp, dış kiralarnın verildiği hayırsever zenginlerin iftarları kim bilir nasıl olurdu? Meselâ Tanzimat ricalinden Rifat Paşa'nın

bir Ramazan sonu kâhyasının getirdiği hesabı tetkik ederken, yekunun 5 bin altın kadar olduğunu gör-düğünde, "Çok şükür, bu Ramazanı ucuz atlattık." dediğini nakledersem cömertliğin boyutunu ta-hayyül edebilirsiniz.

İstanbul Ramazanlarının en güzel yönlerinden biri de teravihleridir. İftarda karınlarını doyurduktan sonra ruh açıklıklarını gidermek için Hakk'ın kapısına koşuşturan namaz âşıkları, dünyevî bütün düşünce-lerden, ihtiraslardan nefislerini sıyrıp saf saf huzur-u ilâhî'ye el ve gönül bağlarlar. Her iki rekâtta salâvat getiren billûr sesli müezzinler ve ilâhîcilerin okudu-ğu sabâdan, hüzzamdan, bestenigârdan, hicaz ve acemaşîrandan ilâhîler ile mavera iklimlerine doğru süzülürler.

Bu arada, teravihten sonra, hâli vakti yerin-de olanların bütün cemaate teravih şerbeti da-ğıtmasının da eski bir Ramazan âdeti olduğunu söylemeden geçmeyelim. Bu gibi hayırların yapıl-ması için birçok vakıf var ise de bunların en meş-huru Sultan Dördüncü Mehmed'in annesi Hatice Sultan'ın Yeni Cami yanındaki vakfidir. Bu kerim sultan, vakfiyesinde bu hayrın nasıl yapılması ge-rektiğini ayrıntısıyla dile getirmiştir: "Ramazanlar-da, teravih namazından sonra caminin üç kapı-sından Atina balından yapılmış şerbet dağıtılsın. Eğer Ramazan yaza rastlarsa şerbete kar konsun. Her sene şerbet için üç bin okka Atina balı alınsın ve her kapı için her gece 33 okkalık baldan şer-bet yapılarak ikişer şerbetçi tarafından cemaate dağıtılsın."

Saatler ilerleyip ortalıktan el ayak çekildikten bir müddet sonra gecenin sessizliğini, Dersaadet'in dar sokaklarını arşınlayan Ramazan davulcusu-nun sesi bozar. Davuluyla müminleri sahur bere-ketini devşirmeye davet eden bu eski zamanların bekçi babası:

Buldu camiler ziyetü,
Lâzım bu ayın hürmetü,
Benim devletli sultanım,
Buldu sairler devleti.,

diyerek bu gufran ayının müjdelerini avam diliyle dörtlüğüne sığdırır.

Gerçekten de Dersaadet sakinleri, Peygamberler Serveri'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) herkesin fakirhanesine ruhen misafir olacağı ümidi ve iştiyakı ile bekler Ramazanı... Bundan dolayı asıl bayram, Ramazanın bitişiyle değil, başlangıcıyla başlar Payitaht-ı Saltanat'ta...

Ecdadın büyüklüğüne ve inceliğine bakın ki, Ramazan kültürümüzün önemli bir ritüeli olan bu sahur davulcusunu, İstanbul'un gayrimüslimlerinin yaşadığı mahallelerinin yakınından geçerken çaldırmaz, ta ki Hıristiyan ve Musevi teb'ası rahatsız olmasın diye... Devlet-i Aliyye'nin, farklı inanca mensup teb'asının hukukuna karşı gösterdiği böylesi bir hassasiyeti değerlendirirken, bu zorlu coğrafyada nasıl altı asır ayakta kaldığının ipucunu da yakalayabilirsiniz. "Dünyanın en büyük cihangiri kimdir?" diye soran Damat İbrahim Paşa'ya, Şair Nedim'in "Kim en çok gönül fethetmişse, en büyük cihangir odur pašam." cevabını da, bu ipucunu yakalamak için yardımcı bilgi olarak kullanabilirsiniz.

Dersaadet Ramazanlarından bahsedip de, bir seyyahın, "Dünya yüzünde sevilmeğe ve sayılmaya lâyık Türklerin hiçbir medenî eseri olmasa bile yalnız şu gökten yıldızları toplayıp minareler arasında yazı yazmayı akıl edişleri ve bunda muvaffak olmaları onların medeniyette ne kadar ilerde olduklarının bir ifadesidir." sözleriyle hayranlığını ifade ettiği mahyadan bahsetmemek olmaz elbette.

Yahya Kemal, mütarekenin ilk senesinde İstanbul'un mahyalarıyla süslü camilerini seyreden bir ecnebi dostunun, "Bu şehir Türk'tür ve Türk olmasa insanlık güzelliğinden bir âlem kaybeder! Rumlar bir senedir İstanbul'u bir Yunan şehri göstermek için birçok çareye başvurdular. Lakin bir gecede minareler onların bütün oyunlarını bozdu ve bu şehrin kime ait olduğunu gösterdiler." itirafından bahseder. Gerçekten de, hünerli kandil ustalarının iki minare arasını ateşten harflerle donatarak gözlerle birlikte gönüllere bayram yaptırma sanatı olan mahya bize özgüdür ve bizim kültürümüzün Ramazana kazandırdığı bedîi güzelliklerindedir.

Evet, her yerde olduğu gibi Dersaadet'te de bu gufran ayı, "Merhaba ya şehri-i Ramazan" mahyasıyla nazlı bir gelin gibi sessizce gelip, mahcup bir misafir edasıyla bir ay boyunca gönüllerde taht kurduktan sonra "Elveda ya şehri-i Ramazan" mahyasının hüznünlü ışıltıları arasında, ardında yaşlı gözler bırakarak süzülüp gider.

Suyun Ötesinde Ramazan

Osman Şimşek

Bizim iklime Ramazan ayının o sımsıcak havası gelmeden daha bir-iki ay önce "Lütfen, bel-demizi şereflendirin, orucunuzu burada tutun. Bu diyarda gündüzler sizin bulunduğunuz yere göre üç-dört saat daha kısa!.." türünden davetler almaya başlarız. Şayet biz on beş saat oruç tutacaksak, imsak ve iftar arasının sadece on saate düştüğü ülkelerdeki sevgi kahramanlarının bu mevzudaki samimi istekleriyle karşılaşırız. Çünkü, ışığı sönmeyen evin kutlu sakini senelerdir çeşit çeşit hastalıklarla içli dışlı yaşamaktadır ve oruç sebebiyle aç kalacağı sürenin birkaç saat az ya da fazla olması onun için çok önemlidir. Bundan dolayı, onun yalnızca iman kardeşleri ve davası için yaşadığını bilen muhabbet fedaileri, bütün hastalıklarına rağmen orucunu aksatmayan bu ibadet insanına az da olsa yardım etmeyi arzularlar.. arzular ve oruç müddetinin daha kısa olduğu ülkelerde uygun evler bakıp hazırlar, oralara davet ederler.

Bir-iki ay öncesinden başlayan "Şuraya gitsek..." tekliflerine doğrudan "hayır" diyemez o Neza-ket Âbidesi. Muhataplarını kırmamaya ve onların

Gün guruba kayınca, artık kafasını taşıyacak kadar bile mecali kalmaz. Koltuğa yaslanır, başı bir tarafa düşmüş vaziyette durup ezanı bekler. Fakat o anda bile dudakları kıpır kıpırdır; vücudu yorgun olsa da gönlü dipdiri Allah'a yönelir, derdini O'na döker, istek ve ihtiyaçlarını bir bir O'na arz eder...

hâlisane duygularını rencide etmemeye çalışarak "Nasipse.." demekle yetinir önceleri. Ramazan ışığının görüleceği güne yaklaşınca da, böyle bir seyahatin ve misafirliğin hem çok masraflı olacağını hem de oradaki dostlara pek zahmet vereceğini belirterek işin içinden sıyrılmaya çalışır. Fakat, ısrarlar sona ermeyince asıl niyetini ortaya koyar: "Böyle bir şey câiz olsa da oruca hile karıştırma sayılır gibi geliyor bana, şu ahir ömrümdede Allah'tan utanıyorum." der ve nihai kararını verir. Hemen her sene tekrarlanan bu teklifler, muhaverele ve sonunda açıklanan "Burada kalacağız." kararı bizim için adeta Ramazan'a aklen, kalben ve ruhen hazırlanmanın ilk temrinleri gibidir.

İbadet Âşığı

Bir insanın marifet ve muhabbeti derinleştikçe ibadet iştiyakı da artar. Onun içindir ki, gerçek bir Hak

yolcusu, seyr u sülûk-i ruhânîde terakki ettikçe, ibadet ü tâata karşı şehvet ölçüsünde bir düşkünlük göstermeye başlar.. hatta zamanla öyle bir hâl alır ki, artık o, oturur-kalkar hep Cenâb-ı Allah'ı anar, sürekli dualarla coşar; Hak dergâhının bir bülbülü olarak kalbinin diliyle bitevî O'nu terennüm eder ve adeta ibadetle nefes alıp verir, ibadetle yaşar.

Böyle bir kul, her meselede "azîmet"lere sarılır; nefse zor gelse de, Allah'ın emirlerini en mükemmel şekilde yapmaya ve ibadetlerini kılı kırk yararcasına, eksiksiz eda etmeye çalışır. Bir özre ya da zarurete binaen meşru kılınan ve "ruhsat" olarak adlandırılan kolaylıklardan dahi uzak durur. Bir hâdisede, azîmet ile ruhsat arasında seçme durumunda kalınca, o daima azîmet yoluna yönelir. Başka insanlara fetva vermesi ve yol göstermesi söz konusu olunca, "Kolaylaştırın, zorlaştırmayın; sevdiren, nefret ettirmeyin!" beyan-ı nebevîsine uygun olarak hep kolaylık tavsiye eder, dinin genişliğinden istifade etmeyi salıklar. Fakat, kendi nefsiyle başbaşa kaldığında zora talip olur ve azamî takvaya tutunur.

Her hafta Kırk Testi'mize en temiz su kaynaklarından âb-ı hayat taşıyan ve o muhrık sesiyle her birimizin Bamteli'ne dokunan Hak Dostu da başkaları söz konusu olunca ruhsatları göstermekte ama kendisi ile ilgili hüküm verirken hep azîmetler kuşağında dolaşmaktadır. Senelerdir dost olduğu hastalıklarına rağmen, ibadet hayatındaki çizgisini korumakta, önce Müslümanların sonra da topyekun insanlığın problemleri karşısında ızdırapla kıvrandığı geceler boyunca dua dua Allah'a yalvarmakta, her anını O'nu görüyor ve O'nun tarafından görülüyor olma şuuruyla yaşamakta, bütün hareketlerine yansıyan bu şuurla kullukta derinleştikçe derinleşmekte ve sürekli ziyadeleşen bir iştihakla ibadetlerine sarılmaktadır. Öyle ki, ibadet onun tabiatının bir yanı hâline gelmiştir. "Melekler tesbih, tehlil ve tekbirle yaşarlar; nebiler ise tebliğle soluklanırlar." hakikatinin bir devamı olarak, Hak katının makbul ibâdı da daimi kullukla ve ibadetle canlı kalırlar dense sezâdır ve bu ifade suyun ötesinde bereketli ama buruk bir Ramazan geçiren Muğterib'in durumunu özetlemektedir.

"Oruç tutmazsam ölürüm!.."

İşte biz, her Ramazan ayında böyle bir ibadet iştihakına ve kulluk anlayışına bir kere daha şahit oluruz: Kur'ân ayı şafakta tullenmeye durduğu günlerden itibaren doktorlar, "Efendim, oruç tutmanız tehlikeli olabilir; Allah korusun, şeker krizi ve kanın pıhtılaşmasına bağlı damar tıkanıklığı ihtimali var." derler. Fakat, böyle bir ikaz karşısında, ibadet âşığı Zat, bir kere daha tabiatını seslendirir: "Doktor bey, oruç tutmazsam o zaman zaten ölürüm!"

Aslında ona, ağır bir hastalığa yakalanan, iyileşme umudu olmayan hastaların ve oruç tutmaya gücü yetmeyen yaşlıların durumunu sorsanız, mutlaka onların oruç tutmaları gerektiğini ve tutamadıkları "her bir oruç için bir fakiri doyuracak" kadar "fidye" vererek bu vazifelerini yerine getirmiş sayılacaklarını söyleyecektir. Ne var ki, kendisi hakkındaki hükmü farklıdır; o, dinin belirlediği azîmet çerçevesine sadık kalmak suretiyle mutlaka orucunu tutacak ve "Rabbimin huzuruna sözümde durmuş olarak çikayım; Efendimin yanına kulluk vaadimi korumuş olarak varayım!" diyecektir. Tabii bu hüküm pek çok zorlukları da beraberinde getirecektir:

Hüzünlü Gurbet'in Garibi, her gece bir-iki saat dinlendikten sonra hep aynı vakitte kalkar, hiç aksatmadığı teheccüd namazını kılar, ümmet-i Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) için uzun uzun dualar eder. İmsaktan kırk beş dakika önce sahur için salona çıkar. Etraftaki bütün eş-dost hazırdir gecenin o nurlu dakikalarından bereket dermek için. Hep beraber yemek yenir; ara sıra "ekranın yüzakı" sayesinde hem Türkiye'deki hem de gurbet illerindeki sevgi erlerinin Ramazan sofralarına misafir olunur. Sadece maddi bir doygunlukla değil aynı zamanda ruhlar da gidasını almış olarak sofradan kalkılır ve sabah namazına hazırlanılır.

Örnek Kul, hemen her sahurda gün boyu şeker ve tansiyonunu dengede tutabilmenin yollarını araştırır. Gün içinde meydana gelebilecek hipoglisemiye (hâlsizliğe, aşırı terlemeye ve hafif baygınlığa yol açacak şekilde kanda normalden daha az şeker bulunması hâline) mani olmak için

insülini belli bir dozda alması gerektiğinden dolayı her gün ince ince hesaplar yapar; iftarda ve sahurda ani şeker yükselmesini engellemek amacıyla insülin iğnesi kullanır; iftarda kısa ve uzun tesirli karışım insülini, sahurda da sadece kısa tesirli olanını alarak kan şekerini normal sınırd tutmaya çalışır. Şeker düzensizliğinden ve susuzluktan dolayı kanın pıhtılaşma eğilimi artması sebebiyle damar problemleri yaşamamak için içtiği suyun miktarına bile çok dikkat eder. Ani şeker düşmesi ihtimaline binaen, tehlike anında hemen alabileceği konsantre şekerini de yanından ayırmaz ama ağız yoluyla bir şey alıp orucunu bozma yerine, ihtiyaç hâlinde şırınga yaparak kefarettten kurtulup sadece kaza tutma düşüncesiyle glucagon iğnesini de bütün ay boyunca masasında hazır bekletir.

Biz elimizde hurma, iftar etmeyi beklerken, o (insülinin aksine şekeri yükselten) glucagonla ezan vaktini intizar etmektedir ve hatta bazı günlerde orucunu onunla açmaktadır.

Asrın Garibi, Ramazan'ın vazgeçilmez bir esası olan mukabele sünnetine de mutlaka riayet eder. Sabah namazından sonra etrafında hâlelenen insanlara bir cüz okutur ve gözleri kapalı, huşu ile onları dinler. Kendisi zaten Kur'ân hafızıdır ve hıfzı hâlâ çok kuvvetlidir; Kur'ân'ın her harfinin hakkının verilmesini ister, yanlış okuyanı hemen kısık bir sesle uyarır ve hatasını düzelttir. Cüz bittikten sonra da o gün okunan ayetlerin özetini anlatırcasına gönül deryamıza kısa kısa hakikat damlaları boşaltır. İşte o anlar çevremizin adeta ruhânîlerle sarıldığı ve üzerimize sekîne yağdığı en kutlu zaman dilimleridir.

Hüzünlü Gurbetin Destansı İftar Vakitleri

Büyük Âbid, mukabeleden sonra da gücü yettiği kadar misafirlerle ve herhangi bir meselesini istişare etmeyi bekleyenlerle görüşür; derf dinler, çareler söyler. Gün ortasına doğru biraz istirahat etmek için odasına çekilir. Genellikle, öğle namazından sonra rahatsızlıkları –özellikle de şeker hastalığı– tesirlerini bütünüyle göstermeye başlar, artık ayakta kalacak derman bulamaz. Çoğu zaman namazı en arka safta, zorlukla tamamlar. Bazen nafileleri oturarak kılar.

Âh o iftar vakitleri.. âh o hüzün ile hayranlığın iç içe girdiği dua anları...

Gün guruba kayınca, artık kafasını taşıyacak kadar bile mecali kalmaz. Koltuğa yaslanır, başı bir tarafa düşmüş vaziyette durup ezanı bekler. Fakat o anda bile dudakları kıpır kıpırdır; vücudu yorgun olsa da gönlü dipdiri Allah'a yönelir, derdini O'na döker, istek ve ihtiyaçlarını bir bir O'na arz eder... Onu o hâlde görenlerin kimileri, derin bir nefis muhasebesi ve "Ben de oruç mu tutuyorum ki?" şeklindeki iç hesaplaşmasıyla, onun dualarına "amin" derler; kimileri de aynı istek ve talepleri yanaklarından süzülen gözyaşlarına yükleyerek hâl diliyle terennüm ederler. Kalbler ortak hislerle atar; o an tek bir duygu benlikleri sarar: "Ne olur Allahım, sadece Senin rızanı arayan ve ona ulaşmak için bunca sıkıntıyı şerbet gibi yudumlayan şu kulunun dualarını kabul eyle!.."

Evet, o itmi'nâna ulaşmış ruh, bu hayatın bir gün mutlaka, ebedî bir mutluluğa inkılâb edeceğini, burada, Allah'ın hoşnutluğu istikametinde gösteri-

len fedakârlıkların, çekilen sıkıntıların, hatta bunların en önemsizlerinin bile, ötede değerlerüstü değerlere ulaşacağını çok iyi bildiğinden açlığa, susuzluğa ve cismanî arzularla yaka-paça olmaya derin bir ibadet neşvesi içinde katlanır. Hastalıklarını, varlığını daha derinden duymaya ve şükür hisleriyle dolmaya vesile sayar. Rahatsızlıklarından dolayı hiç şikayetçi değildir, o sadece kulluğunu tam eda edebilme heyecan ve helecânını yaşar.

Bu mübarek günlerin bizim için en üzücü yanı alışageldiğimiz ikinci sohbetlerine ara verilmesidir. Onbir ay boyunca başımızdan aşağı boşalan ikinci yağmurlarına bir ay hasret kaldığımızdan, bu boşluğu bir nebze de olsa dindirmek için iftar sonralarını bekleriz. Kendisini irşada adayın insan, yemeğin akabinde, biraz durgun geçen günün acısını çıkarırcasına çalışmaya başlar. Aslında, iftardan sonra hemen kendisine gelemeyen, vücut mekanizmasının dengelenmesi için birkaç saate ihtiyacı vardır; ama o daha çayından bir-iki yudum alıp birazcık güç bulur bulmaz birkaç kişiyle beraber ders müzakeresine başlar. Umumiyetle, Ramazan boyunca İbn Hacer Hazretleri'nin Fethü'l-Bârî adlı eseri gibi bir hadis külliyyatını tercih eder. Ders esnasında bir tepegözden duvara yansıtılan, ricâle (hadis nakleden büyüklere) dair malumatı okurken bütün derterini ve rahatsızlıklarını unuttur; adeta onlarla buluşur, onlarla hasbihâl edip derleşir ve onlarla huzur bulur.

Ders müzakeresinden sonra orada hazır bulunan cemaate yatsı namazını kıldırıp odasına çekilir. Teravih namazını özene bezene hatimle ikâme eder. Oldukça uzun süren kıraatini gücü yettiği kadar ayakta yapar; çok rahatsız olduğu zamanlarda oturarak kıldığı da olur ama yine de hatimle namazını aksatmaz. Dahası bir hatimle de yetinmez; geçen sene gizlice teheccüd Kur'ân'ını takip edip her teravihte dört cüz okuduğuna şahit olmuştuk. Gece boyunca çok az istirahat eder, özellikle son on gece hemen hemen hiç uyumaz; Kur'ân ve dua ile meşgul olur. Belli bir zamanını da tashih etmekte olduğu kitaplarına ve yazdığı makalelerine ayırır. Yanında kalan insanları da hususiyle son on gün çok az uyumaya ve o bereketli anları azamî surette değerlendirmeye teşvik eder.

Şu sekiz seneyi aşkın gurbet döneminde, bulunduğu yerde Süleymaniye, Sultan Ahmet ve Kocatepe gibi hiçbir mâbet yoktur. Burada minarelerin o büyüğü sedası duyulmaz; mâbetlerden o coşkulu salavât ve tekbir sesleri yükselmez. Dolayısıyla o, okyanus ötesi uzaklarda da olsa, bizim her zaman uhrevîlikle tüllenen camilerimizi, onları lebâleb dolduran Hakk'ın sadık kullarını, onlardaki haşyet, saygı ve mehâbeti hayal ederek teselli olmaya çalışır.

En Güzel Tablolar, En Samimi Duygular

Ramazan ayında cömertliği kat kat artan Rasûl-ü Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) ve selef-i salihîn efendilerimiz gibi, Müşfik İnsan da uzak yakın çevresini değişik ihsanlarla sevindirir. Malının bir kısmını gece bir kısmını gündüz, birazını gizli birazını da açıktan veren Hazreti Ebu Bekir ve Hazreti Ali efendilerimize ittibaen, bazen başkalarını da hayra teşvik için ikram u ihsanlarının duyulmasına ses çıkarmaz; fakat çoğu zaman, muhtaç olduğunu zannettiği birine kimsenin görmeyeceği anları kollayarak yardım eder, hatta bir başkasının eliyle onun ihtiyaçlarını görerek kendisi için içinde hiç yokmuş gibi davranır.

Şu sekiz seneyi aşkın gurbet döneminde, bulunduğu yerde Süleymaniye, Sultan Ahmet ve Kocatepe gibi hiçbir mâbet yoktur. Burada minarelerin o büyüğü sedası duyulmaz; mâbetlerden o coşkulu salavât ve tekbir sesleri yükselmez. Dolayısıyla o, okyanus ötesi uzaklarda da olsa, bizim her zaman uhrevîlikle tüllenen camilerimizi, onları lebâleb dolduran Hakk'ın sadık kullarını, onlardaki haşyet, saygı ve mehâbeti hayal ederek teselli olmaya çalışır. Bazen, gözlerini kapayıp, kendini ya bir şadırvan başında, ya melekler gibi saf bağlanmış insanlar arasında, ya bir kürsüde, ya da bir mihrapta tahayyül eder; bazen de Ramazanlaşan dünyayı evlerimize aksettiren Samanyolu Televizyonu vesilesiyle mâbetlerden yükselen o saf ve dupduru seslerden ve gönüllere inşirah olup akan manzaralardan payını alma heyecanı yaşar.

İftar ve sahur programlarında Kur'ân ve ezan okuyan samimi insanları dinledikçe ve hele ilmiyle akıllara hitap ederken tevazu ve mahvi-

yetiyle de gönüllere seslenen ilahiyatçılara şahit oldukça çok sevinir, memnun olur ve ekranda gördüğü o hak tercümanlarına dua eder. Dünyanın dört bucağında birer meşale tutuşturma aşkıyla rekabetsiz yarış yapan eğitim gönüllüleriyle alakalı bölümleri gözyaşlarıyla, takdir hisleriyle ve hayır dualarıyla seyreder. Yine en karanlık diyarlarda bile hoşgörü ve diyalog çatısı altında bir araya gelip barış ve dostluk mesajlarıyla etrafa ışık saçan bahtiyarları "diyalogun meyveleri" olarak hayranlıkla izler ve "Allah kem nazarlardan muhafaza etsin; ihlas ve istikametten ayırmasın!" demeyi de ihmal etmez. Hele evladını hicrete uğurlayan anne-babalar için verilen iftar yemeklerindeki hüznü tablolar ve o fedakar insanların yürek yakan sözleri karşısında sofrada başında öyle gözyaşları döker ki onu yazmaya ve ifade etmeye ne yüreğimiz ne de ifade gücümüz kifayet eder.

Hasılı, suyun ötesindeki Garip, hastalıklarla içli dışlı yaşasa ve sevdikleriyle arasında çok uzun mesafeler bulursa bile, Ramazanlaşan herkesi ve her şeyi, kendine has şivesi, kendine has üslubuyla tasavvur etme ve tamamen uhrevîleşen o atmosferi bütün zenginlikleriyle duyma gayretindedir.. o, Ramazanı bütün benliğiyle hissetmeye çalışır; Kur'ân ayı da ona, en içli, en duygulu, en derin anlarıyla kâse kâse sevgi, alâka ve heyecan ikram eder.. hele bu mübarek günleri fırsat bilerek en karanlık noktalarda dahi bir çerağ tutuşturma cehdindeki kahramanların güzel haberleri ve ekrana yansıyan göz kamaştırıcı hâlleri salkım salkım ümit ve emeller sunarak onun bütün üzüntü ve kederini giderir, mağmum yüzünü güldürür.

GURBETTE RAMAZAN AKŞAMLARI

Ramazan Kerpeten

İsveç'teki Türk aileler bu Ramazan'da akraba ve hemşerilerini evlerine buyur ettiği kadar, İsveçli komşularını da iftarlara çağdırmaya başlayınca ortaya renkli görüntüler çıktı. Geçen sene taşındığı villa tarzı evinin sırasında bulunan komşularını evine iftara çağdıran Erdal Akbaş: "İftarla kültürler arası kaynaşma ve anlayış doğuyor." dedi. Kendini doğru anlatmanın yolunun, böyle davetlerle köprüler kurmak olduğunu belirten Akbaş: "Bir komşu olarak ben kendimi doğru anlatmazsam, beni medyadan duyacakları

ve görecekleri genel yabancı kitlesinden birisi olarak görmekle yetineceklerdi." diyordu.

Damak tadıyla, gönül bağı ilintili olsa gerek

Ağırlıklı olarak Türk yemeklerinin olduğu iftar sofrasında değişik milletten kimselerin olması, sohbeti de renklendirdi. İngiliz asıllı Sandra ile İsveçli Roger Karlsson çifti; "Her şey çok farklıydı bu akşam, Türk yemekleri bir harika." şeklinde konuştu. Susanna ve Roger Söderbäck isimli genç çift de aynı sözlere katılırken, daha önceleri hiç yabancılarla yaklaşmadıklarını, bu akşamın o açıdan kendileri için farklı olduğunu eklediler.

Faslı bir çift olan Abdellah ve Nadja Iboj çifti de Türk aileye: "Güzel bir akşamdı, her şey için çok teşekkür ediyoruz, bu gece ince ve kibar bir jestti." diye duygularını aktardı. İftara davetli olan Iraklı bir aile ise davete son anda katılamadı ama "Sizleri evime davet ederek telafi edeceğim." haberini yolladı.

Yemeklerin başında çorba gelmesine şaşırılmıştı İsveçli aileler. Çünkü onlar için çorba başlı başına bir yemek imiş. Roger Karlsson: "Ama eskiden İsveç'te de çorbalar ön yemek olarak içilmiş." diyordu.

Yemekten sonra gelen Türk usulü tatlıları afiyetle yiyen misafirler, memnuniyetlerini ifade ederlerken; kendi kültürlerinde de yemek sonrası tatlı olduğunu, ama bu evde yedikleri tatlıların bir başka olduğunu söylüyorlardı. Yemeklerden çok memnun kalan misafirler, evin hanımı Perihan Akbaş'a gülererek: "Keşke bir catering (yemek) firması açsan, çok zengin olursun. Biz de satın alırız, yemek yiyecek bir yerimiz olurdu." diyorlardı.

Evin kızlarından da bahsetmeden geçemeyeceğiz. Evin büyük kızı olan (on yaşlarındaki) Rümeyza ağır başlı tavırlarıyla ve evin küçük kızı (dört yaşlarındaki) Sümeyra şirin tavırlarıyla misafirleri kendilerine hayran bırakmışlardı.

Her şey selamlaşmayla başlıyor

Komşularıyla ilk defa tanışmasını şöyle anlattı evsahibi Erdal Akbaş: "Geçen yıl bu evime taşınırken

komşum Roger Karlsson gelip bana selam verdi, çok hoşuma gitti ve tanıştık. Sonra ona aşure götürdüm. O da bana katıldı ve bütün komşularımıza aşure dağıttık. Iraklı ve Faslı komşularım aşureyi görünce şaşırıp demek sizde de aşure varmış dediler. Birbirimizi tanımış olduk böylece. Şimdi ne zaman sokağıma girsem, bütün komşularım bana selam veriyor. Bundan dolayı çok mutluyum!”

Sözün burasında araya giren ve aslen İngiliz olan Sandra; İsveç’e ilk taşındığı yıllarda kimsenin selamlaşmadığını görünce şok geçirdiğini, çünkü İngiltere’de selamlaşmaya alıştığını anlatıyordu. “Yıllarca bir apartmanda kaldım, ama apartmandaki diğer kimselerle bir tanışma imkânım olmadı.” diyen Sandra Karlsson, burada bir Türk ailenin selamlaşmayla güzel şeylerin ortaya çıktığına işaret ediyordu. Akbaş ailesinin cana yakın girişimleriyle, “Şimdi komşularımızla –çok sıcak olmasa bile- görüşüyoruz, en azından sokakta görünce selamlaşmaya, konuşmaya başladık.” diye sözlerine ekliyordu Sandra Hanım.

Susanna ve Roger isimli genç çift ise, İsveç’in kuzeyindeki köy bölgesinden geldiklerini, oralarda selamlaşmanın daha yaygın olduğu, buralarda da yaygınlaşmasını istediklerini söylüyorlardı.

Türkleri tanıdıkça Türk gibi samimi olmak

Samimiyeti ve hoş sohbetiyle mahallemizdeki bir Türkü aratmayan Roger Karlsson’a, İsveç’te böyle insanlar görmeye alışkın olmadığımızı, onun böyle olabilmesinin sebebini sorduğumuzda, bu hâlini Türklerle bir arada yaşamış olmasına bağlıyordu. Daha da önemlisi ailesine giren bir Türk gecinin kendilerini etkilediğini ifade ediyordu. Hikâyesi ise şöyle:

“O daha genç iken, 70’li yılların sonunda devletin sosyal bürosu, bakması için Ahmet isimli bir Türk gencini Karlsson’un ailesine emanet ediyor. Babası suça karışmış olduğu için devletin Ahmet’i kendilerine bırakmasıyla aralarında bir arkadaşlık başlıyor. Ahmet, kendisinden 2 yaş kadar küçüktür, hafta sonları birlikte çıkıyorlar, geziyorlar, Ahmet’in gittiği ortamlara o da dâhil oluyor ve Türklerle iyice kaynaşıyor Roger.

Artık Türk sıcakkanlılığını kapmış olan Roger; insanların birbirini tanımasıyla, kaynaşmasıyla daha sıcak bir ilişkinin kurulabileceğinin canlı bir örneği olarak geceye renk katıyordu.

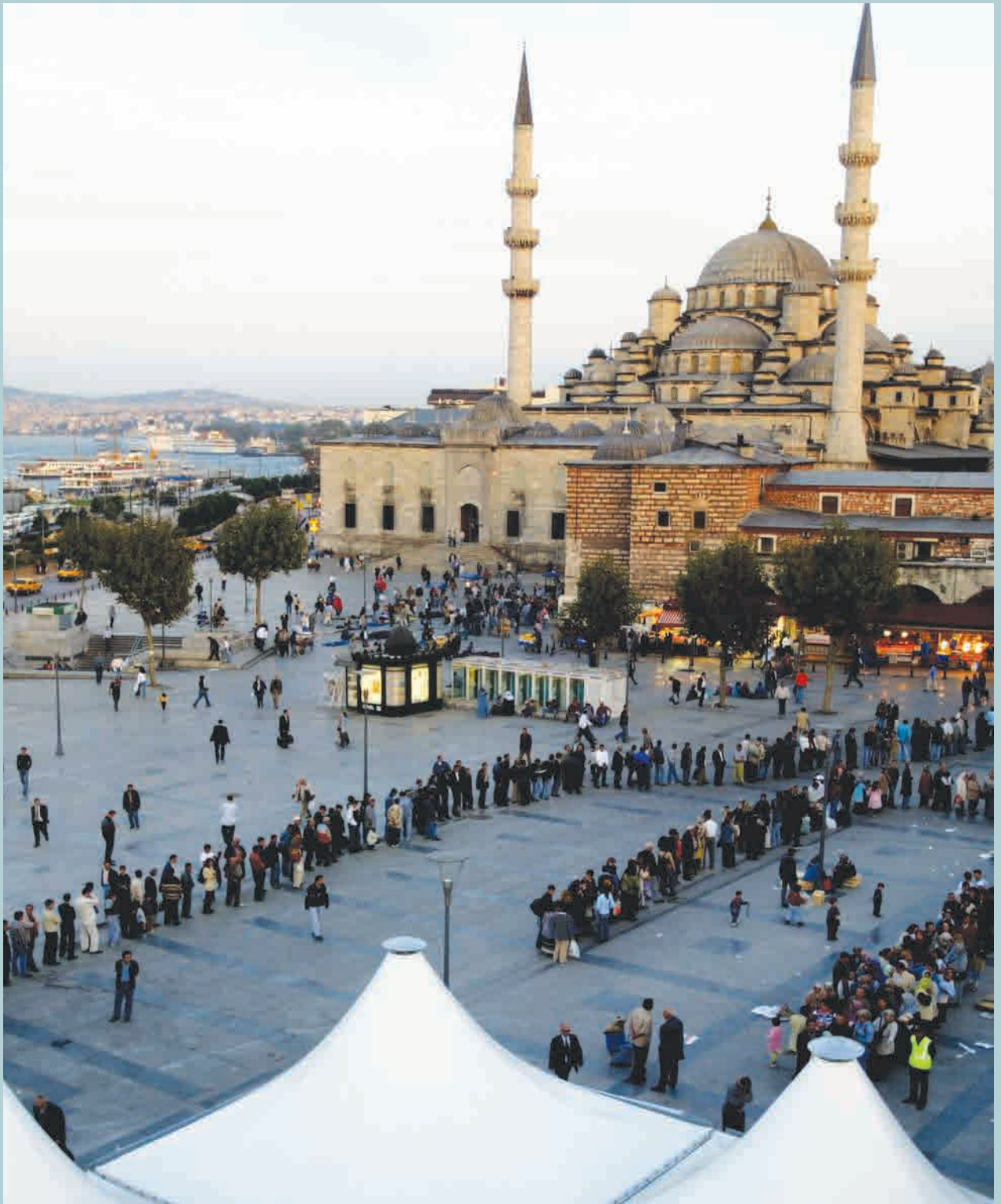
Herkesin bir hikâyesi var ve yollar bir noktada kesişiyor

Roger Karlsson şu an taksicilik yapıyor, eşi İngiliz Sandra, ilkokullarda 6-7 yaş grubuna öğretmenlik yapıyor. Bundan yıllar önce bir gazetede iş ilanı görüyor ve yırtıp saklıyor. İsveç’teki bu iş onun için değişik geliyor, zaten bu diyarları da merak ediyor. İş görüşmesine geldiğinde, ilanı verenin bir bayan olduğunu görüyor. Bu bayan sonradan kendisinin kayınvalidesi oluyor! O bayanın oğlu olan Roger ile evleniyor ve ardından 3 çocukları ve 2 torunları oluyor.

Genç çiftlerden Roger ve Susanna bir köy yerinde yetişiyorlar. Roger’in bir kurumda güvenlik şefliği vazifesi gereği Stockholm’e taşınıyorlar ve böyle bir komşuluk nasip oluyor. Bu samimi ortam ise, onlara köy ortamı sıcaklığını aratmıyor.

Faslı Abdellah şu an bir turizm acentesinde çalışıyor. Bundan önce 9 ülke dolaşmış, farklı farklı yerlerde çalışmış. Son geldiği yer olan İsveç’te İsveçli bir bayanla tanışıp evlenince buraya yerleşmiş. Sonradan ayrılıp kendi diyarından birisi olan Nadja Hanımla evlense de başka bir ülkeye gitmemiş, çünkü önceki evliliğinden çocukları olduğu için onlardan uzak kalmak istememiş. Yani kader bir şekilde onu buraya bağlamış ve yollarını komşularıyla kesiştirmiş. Abdellah geçen yıl Ramazan’da Sultanahmet’te olduğunu söylüyor ve orada gördüğü güzellikleri anlatmakla bitiremiyordu. Bir Türk evinde, Türk yemekleriyle iftarını açarken de, tekrar o atmosferi yaşar gibiydi. . .

Kader insanları bir yerlere sürüklüyor ve kudret kanaviçesini örüyor, kalpler bir potaya birleşmeye başlıyor. . . Ama bir selam, bir iftar, bir davet gerekiyor esbab dairesinde bunlara bir ilk kıvılcım için.

YA ÜÇ ÇOCUĞUM NE OLACAK?

İdris GÜRSOY

Bozyaka Kilimcitepe Camii'nin hemen karşısında kurulan iftar çadırına bir kadın elinde boş tencereleri ile geldi ve saatler öncesinden sıraya girdi. Ezana doğru çadırdaki hareket başladı.

Kadın, sıra kendisine gelince yemek alabilmek için kaplarını uzattı. Bir görevli dışarıya yemek veremeyeceğini, oturup çadırdaki yemek yemesini istedi. Saatlerdir sırada bekleyen kadın bir anda ne yapacağını şaşırdı:

- Evde üç çocuğum var ve açlar. Benden yemek bekliyorlar. Ben nasıl burada yemek yerim, dedi.

Kadın çaresiz olarak iki elini yanına açmış, yalvarırcasına konuşuyordu. Dernek üyeleri donup kalmışlardı. Görevlinin biri, kadını kenara çekip:

- Tamam bacım sana yemek verelim, dedi.

Eline bir miktar da para tutuşturdu.

Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğinin üyelerinden biri kadının adresini aldı. Ertesi gün evine gittiler. Acaba anlattıkları doğru muydu?

Kendisine yardım eden insanları tanıyan kadın, misafirlerini içeriye buyur etti. Gerçekten yalnızdı ve gerçekten de üç çocuğu sahibsizdi. Babaları yoktu ve kirayı ödeyememişlerdi. Bakkala borçları ise 90 YTL'yi bulmuştu. Üstelik odun ve kömürleri bitmişti. Artık ekmek bile alamıyorlardı. Dernek üyeleri kadının birkaç aylık ev kirasını ödediler. Bakkala olan borcunu da karşıladılar. Kendisine Ramazan ayı boyunca sıcak yemek vereceklerini söylediler. Kimsesizlerin yüzü belki de günler sonra ilk defa Ramazan'da gülüyordu.

ORUÇLUNUN

DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

1- ORUCA BAŞLAMA VE BİTİRME

Her hususta olduğu gibi, oruçta da dikkat edilmesi gereken bir takım meseleler vardır. İbadetin tam manasıyla zevkini almak, istenilen şeylere en ince noktasına kadar ihtimam göstermek için şu hususlara dikkat edilmesi lazımdır.

a- Bir Lokma Dahi Olsa Sahura Kalkmak

"Sahurda bereket vardır. Bir yudum su içmek dahi olsa sakın onu terketmeyin. Zira Allah (celle celâtuhu) ve melekler sahura kalkanlar için dua ederler!" (Ahmed b. Hanbel, 3/12,32,44)

b- Sahuru Geciktirme

"İftarı acele yapıp, sahurunu te'hir ettikleri müddetçe ümmetimin hayır üzerindedir." (Ebu Davud, Savm, 21; Ahmed b. Hanbel, 2/450)

c- İftarı Acele Etme

Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), ümmetini iftarda acele etmeye teşvik etmiş, onu gözünün nuru olan namazın dahi önüne almıştır. Ve bir hadislerinde: "İnsanlar iftarı acele yapmaya devam ettikleri sürece, hayır üzerindedirler." (Buhari, Savm, 45; Müslim, Sıyam 48. Tirmizi, Savm, 13) buyurmuşlardır.

d- İftarı Su veya Hurma İle Açma

Hz. Enes'in (radıyallahu anh) naklettiğine göre: "Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) namaz kılmadan önce bir kaç tane yaş hurma ile iftar ederdi. Eğer yaş hurma bulunmazsa kuru hurma ile iftar ederdi. Eğer kuru hurma da yoksa bir kaç yudum su içerdi." (Ebu Davud, Savm, 21; Tirmizi, Savm, 10)

e- İftar Vaktinde Dua

Bir takım kimseler vardır ki, dualarına icabet edilir, elleri geriye boş olarak dönmaz. İşte bunlardan birisi de iftar vaktinde ellerini Cenab-ı Allah'a açıp yalvaran insandır. Zira Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem): "Üç kişi vardır ki, bunların duaları reddolunmaz. Bunlar, oruçlunun iftar vaktindeki duası, âdil olan imamın duası ve bir de mazlumun duasıdır." (Tirmizi, Deavat, 130) buyurmuşlardır. Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) iftar vaktinde okuduğu dua ise şöyledir: "Allah'ım; senin rızan için oruç tuttum, senin rızınla orucunu açtım. Susuzluk gitti, damarlar ıslandı. İnşaallah ecir ve sevap da sabit oldu." (Ebu Davud, Savm, 22)

2. KÖTÜLÜKLERDEN UZAK DURMA

Oruçlu, kötülüklerin bütününe karşı kapılarını sonuna kadar kapatmalı, onlara geçit vermemelidir. Bunun için de şu hususlara dikkat etmelidir:

a- Gözü Muhafaza Etme

Göz, Allah'ın insana verdiği en kıymetli azalardan biridir. Dış dünya ile olan alakasını sağlayan şey insanın gözüdür. Kafaya ve kalbe giden şeyler gözlerden süzülerek giderler. Adeta onların ilk kapısıdır göz. İnsan hususiyetle de oruçlu olduğu zaman gözünü zehirli ok hükmünde olan haramlardan, kalbi meşgul edebilecek mâlâyani şeylerden muhafaza etmelidir. Allah Resûlü:

"Harama bakma, lanetlenmiş şeytanın zehirli oklarından bir oktur. Kim Allah'tan korktuğu için onu terkederse, Allah (celle celâluhu) o kuluna kalbinde tatlılığını hissedebileceği bir iman ihsan eder." (Hakim, Müstedrek, 4/314) buyurarak gözle kazanılacak günahlara dikkatleri çekmiştir.

b- Dili Muhafaza Etme

Oruçlu kavga-gürültü çıkarmamalı, sövene mukabelede bulunmamalı, cahilâne tutum ve davranışlar içine girmemelidir. Kendisine bu mevzuda her hangi bir sataşma olursa, oruçlu olduğunu, mukabele etmeyeceğini, bu mevzuda ona karışmayacağını söylemelidir. Zira Resûlü Ekrem:

"Oruç, mü'min için bir kalkandır. Binâenaleyh sizden biriniz oruçlu iken, kötü şeyler konuşmasın, cahilâne hareket etmesin. Eğer bir kimse kendisine sövecek olur veya dövülecek olursa 'Ben oruçluyum!' desin." (Buhari, Savm, 2; Müslim, Sıyam,

161) buyurmaktadır. Ayrıca Efendimiz, "Yalan konuşmayı, yalan sözlerle amel etmeyi terketmeyen kimsenin yemesini, içmesini terketmesine Allah'ın ihtiyacı yoktur." (Buhari, Savm, 8; Ebu Davud, Savm, 25); "Nice oruç tutanlar vardır ki, orucundan susuzluk çekme ve açlıktan başka bir kazancı yoktur. Nice geceleyin kalkıp nafîle ibadet yapanlar vardır ki, bu kalkmasından ötürü, uykusuzluktan başka bir kazancı yoktur." (İbn. Mace, Sıyam 21) buyururlar.

c- Kulağı Muhafaza Etme

Allah'ın insanlara değerli bir emanet olarak verdiği kulağın da, yalan, gıybet, dedikodu gibi çirkin şeylere karşı kapalı tutulması, onların konuşulduğu yerlerden uzaklaşılması, mü'min için yapılması gerekli olan bir davranıştır. Çünkü konuşulması çirkin olan bir şeyin dinlenilmesi de o kadar çirkindir. Kur'ân şu kudsî beyanıyla, yalan dinlemeyi, ona kulak kesilmeyi çok çirkin görmüştür: "Onlar devamlı yalan dinler ve haram yerler." (Maide, 42.)

d- Diğer Organları Muhafaza Etme

İnsanın, hususiyetle de oruçlunun bütün azalarını günahlardan koruması ve bunları koruma adına âdeta mayınlı bir tarlada geziyormuş gibi dikkatli olması gerekir. Kısacası o, elini, ayağını, başını, kulağını şeytandan gelecek oklara karşı, zirha sokmalı ve onlardan müteessir olmamaya çalışmalıdır.

3- KUR'ÂN OKUMA

Kur'ân'ı hususiyetle Ramazan ayında okumanın ayrı bir yeri vardır. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) Ramazan'da her zamankinden daha fazla Kur'ân'la meşgul olur, onu okur ve tefekkür ederdi. Zira Allah O'nu, bu ayda inzal etmişti. Ramazan'ın her gecesinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Cibril-i Emin'le birlikte aralarında Kur'ân talimi yaparlardı. Ve her Ramazanda baştan sona O'nu Cibril'e arzederdi. Vefat ettiği yılda da bu arz iki defa cereyan etmişti. İbn-i Abbas rivayet ettiği bir hadiste bunu ifade etmektedir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), insanların en cömerdi idi. Cömertliğinin doruğa ulaştığı zaman ise, Ramazanda Cibril ile karşılaştığı an idi. O, Ramazan'ın her gecesinde Cibril ile karşılaşır, Kur'ân'ı aralarında mütalaa ederlerdi. Hz. Peygamber hayra karşı hızlı esen rüzgârdan çok atik idi."

Ahmet Turan Alkan

Ramazan Folklorundan Ramazan Otokritiğine

Ramazan geleneklerini paylaşmak elbette büyük bir zevk, ama Ramazanla birlikte gündelik hayatta iyiye ve güzele doğru gözle görülür bir değişikliğe rastlamamak üzüntü verici.

Itiraf etmeli ki Ramazan, çoğumuz için kendine mahsus geleneklerle örülmüş folklorik bir gösterge manasını taşıyor; radyo ve televizyon yayınlarında dinî muhtevanın ağırlık kazanmasından başlayarak, çarşı pazarda Ramazana mahsus gıda maddelerinin boy göstermesi, özene bezene hazırlanan ve sair öğünlerden zengin ve gösterişli olmasına itina gösterilen iftar sofraları, sahur saatlerinde davulcuların sokak sokak gezmesi, minarelerin ışıkla süslenmesi, mahya şehriyeleri, iftarlık hediyelerin teâtî edilmesi, Ramazanı vesile ederek kredi ve itibar gösterişi hâline getirilen geniş kapsamlı iftar şölenleri, "oruç ayı"na mahsus gelenekler olarak sayılabilir. Dinî bir espriden hareket ederek birtakım gelenekler tesis etmenin, insanlık tecrübesi bakımından son derece tabîi olduğunu kabul etmeliyiz; hatta denilebilir ki büyük çoğunluklar için "dinî tecrübe", sadece dinî bir esastan ilhamını alan birtakım geleneklerin yaşatılmasından ibarettir. Hâlbuki geleneklere hayat veren dinî esprî, geleneğe muhtaç olmaksızın dahi mânâ bütünlüğüne sahip ve fonksiyonel bir fikirdir. Gelenek, dinî bir fikir veya esprîyi kurumlaştırarak nesiller arasında tecrübe intikalini sağladığı için bir kıymet ifade eder; gelenek, sadece gelenek olduğu için değer taşımaz ve gelenek adına bir şeyler yaparken onun anafikrini unutmak doğru değildir.

Orucun sadece günün ışımamasından gün batımına kadar aç kalmaktan ve nefse hoş gelen şeylere yaklaşmamaktan ibaret olmadığını herkes biliyor; bu hâliyle oruç pasif bir ibadet biçimi olarak görünür; oruçlu olmak için bir şey yapmak değil, yapmamak kâfi gibidir. Bu tarifte eksik kalan şey bir ibadet türü olarak orucu, sadece bir şeyler yapmamak şeklinde idrak etmekle yetinmeyip, onu bir davranış güzelliği ile taçlandırmak, oruç bilincini aktif hâle getirmek ihtiyacıdır. Ramazan bu mânâda sadece sindirime yarayan uzuvlarımızı değil, zihni melekelerimizi de yıllık bakım ve onarımdan geçirme ayı olarak kabul edilmelidir. Ramazan, inanan kişilerin kendini otokritiğe tabi tuttuğu, din telakkisini yeniden gözden geçirdiği, bu telakkiyi ne derece davranış güzelliğine dönüştürebildiğini sınıdığı ve eksiklerini onardığı bir ay olarak değerlendirilirse, zannımca gerçek kıymetini bulacaktır.

Bir insanın kendini "dindar" veya "dinibütün" olarak kabul etmesi ve çevresinde bu sıfatla tanınmasının herkes tarafından hissedilebilir ve anlaşılabilir bir ölçüsü vardır; bir "din"e mensup olmak şuuru, o insanda en azından davranış ve huy güzelliği olarak aksetmelidir. Din, genel mânâda insanla Yaradan arasındaki münasebetin ortak ismidir ve bu çerçevede şahsî bir şuurlanma hâlidir. Ne var ki bu idrak her şeyden önce yakın ve uzak çevre tarafından güzellikten bir eser olarak algılanmalıdır. Meseleyi daha özel bir çerçevede ele alırsak söyleyebiliriz ki dindar kişi, bu sıfatı bir iffihar vesilesi olarak kabul ediyorsa en azından çevresine güven verici, nazik ve terbiyeli bir insan görüntüsü vermek zorundadır. İmanın derecesi insanlar tarafından ölçülemez ise de bir dine mensup olmanın şuuru ölçülebilir bir keyfiyettir. Başkalarına zararı dokunan, güvenilmez, tehditkâr, kaba, saygısız ve nezaketsiz kişileri, en azından taşıdıkları dindarlık sıfatına ihanet etmekle suçlayabiliriz.

Edebî lezzet beklenen bir yazıda vaaz üslubunun pek de hoş görünmediğini farkediyorum ama başta kendi nefsim olmak üzere orucun, üzerimizde bir davranış güzelliği şeklinde tecelli etmemesi beni ürkütüyor. Etrafına karşı kaba, tahammülsüz ve kırıcı davranan birinin "oruç asabiyeti" mazeretine sığınması asla kabul edilemez bir müdafaa tarzıdır. Yoğun trafikte birbirine küfreden, en basit nezaket kaidesine bile itaat etmeyi zayıflık sayan, ikide bir yere tükürmeyi oruçlulara has bir imtiyaz hâline getiren, bile bile yalan söyleyen, ihtikâra tevessül eden bir insanın oruçlu olup olmaması doğrusu pek farketmiyor. Ramazan geleneklerini paylaşmak elbette büyük bir zevk, ama Ramazanla birlikte gündelik hayatta iyiye ve güzele doğru gözle görülür bir değişikliğe rastlamamak üzüntü verici. Davranış ve huy güzelliğine, nefsi otokritiğe yol açmayan oruçtan geriye sadece ramazan folkloru kalıyor; elbette o da güzel ama, tek başına ne değeri olabilir ki?

Tebessüme bile sadaka ödülü vaadeden bir değer ikliminde yaşıyoruz. Oruç hiç değilse, üzerimizde iğreti de olsa bir tebessüm hâlinde tecelli etmelidir; kim bilir belki böylece günün birinde tebessüm ve nezaketi şahsiyetin bir parçası hâline getirmeyi başarabiliriz.

Murat KAYA

MİS GİBİ

RAMAZAN

Sıcak hava, denizden esen rüzgârı da peşine katıp Eminönü Camii'nden Zeyrek Yokuşu'na, oradan da Ayasofya Camii'ne doğru şehri seyrani ediyordu. Şehir, şehrin ortasında Eminönü, Eminönü'nde bir durak; durakta da İsmail, bir bekçi gibi duruyor ve annesinin gelmesini bekliyordu. Beklerken de, gelen geçen insanların yüzlerinden mânâlar çıkarıp sıcağı unutmaya çalışıyordu. "İşte, oruç şu nineyi hiç acıktırmamış gibi tebessüm ediyor. İşte şu gelen çocuk, öğleye kadar oruç tutmuş, ardından ödül olarak verilen parayla dondurma almış da yiyor. Dondurmayı yerken de ilk dondurmasını yer gibi sündürüyor, tadını çıkarıyor. Ya şu gölgedeki delikanlı... Hııı seni seni... Benden kaçıp kulübenin gölgesine mi saklanırsın... Alelacele kıldığın namazın tespihini çekiyorsun değil mi; ne o bakayım mırıl mırıl bir şeyler söylüyor dudakların... Heeeyt yüzükoyun yere yatmış kedi, sen de kaçamazsın gözümden. Kim bilir sen de oruçluları düşünmeden sigarasını içen adama içerliyorsun; yapma kardeş der gibi miyavlıyorsun. Haksız da sayılmazsın kedicik... Ama, amaaa bir taraftan da az ileriye konan kuşu avlamak için pusuya yatıyorsun. Aman arabaya dikkat..."

Bu arada geçen arabanın korna sesi hem kediye hem de kuşu ürkütüp kaçırmıştı. İsmail saatini kontrol ettikten sonra "Üzülme pisicik zaten iftara daha var. Bak ben de acıktım ama söyledim ya, iftara daha var." dedi.

İftara daha var, cümlesini bir daha tekrarladığında sözüne bir cevap geldi:

- Hayırdır, kiminle konuşuyorsun?

Annesi yanı başındaydı. Çömeldiği yerden kalktı ve pantolonunu temizlerken:

- Hah! Anne geldin mi? Ben de sıkıntıdan geleni gideni konuşturuyordum.

- Geleni gideni mi konuşturuyordun! Ah be evladım güneşte fazla durma; bak neler de demeye başladın. Şurada bir abdest alıp gelene kadar sıcak mı çarptı ne!

- Yok be anacığım; ben sana daha sonra anlattırım. Şimdi dediğin türbeyi geç kalmadan bulalım da... Bak iftara da az kaldı. Ben iyice acıktım. Sonra buralarda açlıktan düşer kalırım; karışmam.

Bu sözden sonra İsmail, gülerek annesinin koluna girdi ve küçük bir çocuk gibi zıplaya zıplaya yürümeye başladı. Annesi de:

- Aman da aman benim minik kuzum; hele şu türbeyi bir bulalım. Onca yolu geldik; varsın olsun bu sefer de...

Annesi sözünü bitirmeden İsmail:

- Galiba burası; evet evet burası, dedi.

- Hay yaşa oğul! Hele girip dua edelim de ne yapacağımızı sonra düşünürüz.

Annesiyle birlikte binaların arasında sıkışıp kalmış türbeye doğru ilerlediler. Beyaz taşlarla örülüş küçük bahçeyi geçip türbeye yaklaştılar. İsmail, annesine söz verdiği için türbeleri gezdiriyor, bundan da büyük haz alıyordu. Ancak kapıya yanaştıklarında kapının kilittli olduğunu fark ettiler. İsmail, kapının yanındaki giriş saatlerini gösteren kâğıda bakıp:

- Hay Allah, türbe kapalı. Ziyaret saati geçmiş.

Safiye Hanım bir şey söylemiyor, dua ediyordu. İsmail de duasını ettikten sonra saatine baktı; iftara on beş dakika kalmıştı. Annesine dönüp: "Anne iftar vaktine de az kaldı; bak türbe de kapalı. Haydi gidelim." diyecekti ki o sırada bahçe kapısından bir adam girdi. Bu adam türbedar olmalıydı. Türbedar, elindeki torbayı yere bırakıp kapısını açtı. İsmail'in gözü türbedarın torbasındaydı. Torbada birkaç ekmeğe, on kadar da yumurta vardı. Ekmek sadece görünmüyor biraz da kokuyordu. Ya da İsmail öyle olduğunu düşünüyordu.

Türbedar, içeri girmiş ama kapıyı açık bırakmıştı. Biraz sonra açık kalan kapıdan dışarıya ekmeğe

kokusunu unutturacak kadar yumurta kokusu gelmeye başlamıştı. İsmail, kokunun etkisiyle "Hey be mübarek, nasıl da koktu. Şu hâle bak yahu; başka zaman yemek denilince pek rağbet edilmeyen yumurta, nasıl da kebapları geride bıraktı ve gelip burnumun dibinde dikildi durdu." diye söylendi. İçeri hızlı adımlarla giren adam beş altı dakika sonra tekrar kapıda görüldü ve:

- Kardeş, buyurun, dedi.

Kime seslendiğini başta anlamayan Safiye Hanım ve İsmail çevrelerine bakındıktan sonra bahçede kendilerinden başka kimsenin olmadığını hatırlayınca:

- Bize... Bize mi söylüyorsunuz? Biz dua edip çıkacaktık da.

- Tamam, yine dua edersiniz; bakın az sonra ezan da okunacak. Hele birkaç lokma bir şeyler atıştırın.

Safiye Hanım ve İsmail, bu tekliften sonra kapıdan içeriye girdiler. İçeri girdiklerinde gördükleri küçük iftar masası onları çok şaşırttı. Fokurdayan çaydanlığın sesi türbenin duvarlarında yankılanıyordu. Bir tarafta yeni yıkanmış domatesler, bir tarafta kesekâğıdıyla birlikte konulmuş beyaz peynir ve zeytin, bir tarafta da tavada nar gibi kızarmış yumurta duruyordu.

Türbedar, ellerini havlusuyla kuruladıktan sonra masaya daha önce koyduğu bardaklara çay doldurdu. Ardından da kapıdan içeri çekinerek giren misafirlerine dönüp:

- Buyurun buyurun. Hocanın da eli kulağındadır... Birşeyler hazırlamıştım; Allah ne verdiyse yeriz. Hem rüyamda da, "iki misafirim gelecek, onları iyi ağırla." demişlerdi. Ne iyi ettiniz de geldiniz, dedi.

İsmail, türbedarın sözleri ve davranışlarındaki samimiyetten çok etkilenmişti. Bir süre sonra üzerindeki şaşkınlığı atıp iskemlelerden birine oturdu. Ezanın ardından İsmail, bir serçe ürkekliliğiyle yemeğe başladı.

Akşam geceye dönerken İstanbul, İstanbul'da Eminönü, Eminönü'nde bir türbe ve türbede yaşayanlar, serin bir ezan gibi geceye düşüyor, insanların içine huzur salıyordu.

ah o eskimeyen ramazanlar

Yüsrâ MESUDE

"Allah'ım, içimi Ra-
mazanla öyle bir
serinlet ki, on bir ay
boyunca gitmesin
gölgesi üstümden."

diye fısıldayacağız
teravihlerin ardından.

Ve senin gölgen
ezelî ve ebedî olarak
asırlarca üstümüzde
kalacak. Tıpkı on dört
asırdır üstümüzde
olduğu gibi.

Senin için "Eskisi gibi değil artık, güzellikleri geçmişte kaldı." diyorlar. Geçmişten bugüne uzanan pek çok kişi hatıralarını yâd ediyor hüznle. Ne oruçlar eski oruç, ne iftarlar eski iftar, ne de teravihler eski teravih gibiymiş. Sen mazideki sen değilmişsin. Fotoğraflar ve hatıralar başka şeyler anlatıyor sanki. İnsanın içini bu güzelliklerden mahrum olma üzüntüsü kaplıyor. Geçen zamanla birlikte bir şeylerin değiştiği hakikat. Şehir değişiyor, mimari değişiyor, eğlenceler, mahâlleler değişiyor. Ancak ben senin değiştiğine kâni değilim ey Ramazan.

Şair diyor ki: "Ne yazık, bir şehrin şekli bir faninin kalbinden daha çabuk değişiyor." Sevgili Ramazan, bu nesil için sen; dedelerimiz, hatta babalarımız için olduğundan çok başka bir şeysin. Ama her şeye rağmen sen, bizlere ışıklı geceleri, şehirleri duaya boyayan zamanları, sabrı, coşkuyu, toplu ibadet etme hazzını, benlikten sıyrılmayı, doymaktan çok doyurmayı sunuyorsun. Eskiden ahşap binalarda hazırlanırdı iftar sofraları, şimdi kargî apartmanların sofralarındasın sen. Eskiden ev sahibini bilmeden herhangi bir konak sofrasında leziz yemeklerle açabilirdi orucunu bir pir-i fani; şimdi ise ülkenin dört bir tarafından bir araya gelmiş talebeleri ağırlıyor cömert eller. Değişen sadece mekânlar, değişen sadece âdetler. Sûretin değişti belki, ancak sîretin değil. Sen maziden müstakbele yürürken ruhunu da kendinle beraber getiriyorsun. Bu yüzden değişmedin sen. Aynısın, on dört asır öncesinden bugüne kadar hissettirdiklerin de aynı.

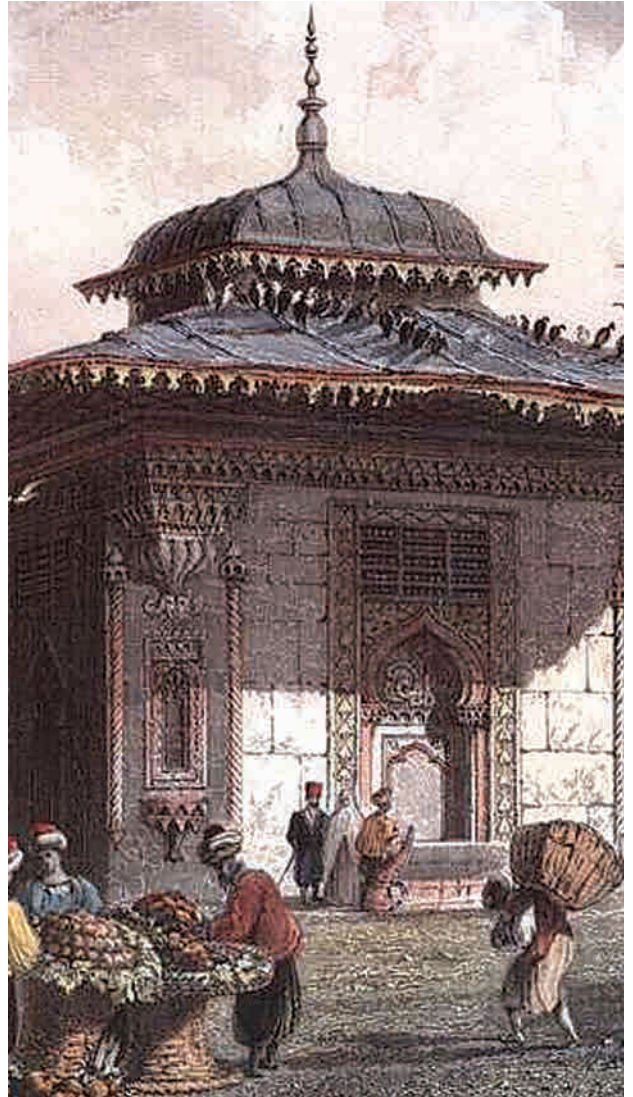
Ne zaman sen yaklaşsan, kalbimde bir heyecan oluyor. Senin gelişinin arefesinde koşuşturmalar, temizlikler, hazırlıklar başlıyor. Davetler, ziyaretler, izzet ve ikramlar, evrâdu ezkârlar ve daha nice...

Sen, uzun heyecan dolu pide kuyukları, sen bir-birine edilen dualar, sen öyle sabır, sen öyle alnımızdaki seccade izi. Sen ki ruhumuza tuttuğumuz ayna. Sen yılda bir kez olan, yekunu otuz gün süren sebeb-i mağfiret. Sen ki gariplerin, biçarelerin ümit kapısı. Dilimize, kalbimize, ayağımıza, elimize giydirilen oruç. Sen niyet. Sen iftar. Sabırla coşan ruhumuz ve ezanın ardından sofraya buyur edildiğimizde erdiğimiz sükut, Mevla'ya ettiğimiz şükürsün. Sen aç kalırken doyma. Sen sahur aydınlığında yıkanma. Değiştiğini söyleseler de sen ne çok şeysin.

Ey mahyaların övgüsü, on bir ayın arzusu, sair aylarda ruhumuzda açılan gedikleri seninle tamir ediyoruz. O günlerde birbirimize ettiğimiz dualarla yanibaşımızdaki dost ve akrabalarımızı tekrar hatırlıyoruz. Sen gelince dualarımız el ele tutuşup göklere uzanıyor. Küçükler, kendi oruçlarının büyüklerinden daha makbul olduğunu öğrenince oruçlarını babalarına satıyor. Davullar seni çalıyor, maniler seni söylüyor. Gecenin üçünde- dördünde evlerden yayılan ışıklar sokaklara taşıyor. Sen gelince nerde ve ne zaman olursa olsun şehirlere rahmet iniyor. Zenginler zenginliklerinden sıyrılıyor, fakirler fakirliklerini unutuyor. Şehirler bile birkaç yılda bir çehresini değiştirirken senin çehren hiç değişmiyor.

Hüzne yer yok kalbimizde, Ramazan yine aynı Ramazan. Sen değişmeyeceksin asırlar geçse de. Belki biz de çocuklarımıza, torunlarımıza "Ah, o eski Ramazanlar!" diyeceğiz ancak ümidim ve hayalim o ki, yüzyıllar sonra da Eyüp'te Hz. Hâlid'in türbesi yine mahşeri bir kalabalıkla dolacak. Sabah namazlarını Fatih camisinin avlusunun serinliği ve rahmetinde eda etmek için binlerce muhlis ruh bir araya gelecek. Kâbe'nin ve kıyametin provası yaşanacak adeta. Asırlar sonra da mahyalar dolu dolu, mana yüklü olacak. Sen gelirken biz iştiyak dolu kalplerle evlerimizin damının altında gecenin tam orta vaktinde seni karşılayacağız. Ellerimizi semaya yükseltip, şahdamarımızdan da yakın olana niyazlarımızı su-

nacağız. Bizi yaralayan, kıran, inciten masıvayı çıkarıp kalbimizden; "Rabbim arındır bizi gafletimizden." diyeceğiz. Kalbimizi Rahman'a teslim edip, "Allah'ım, içimi Ramazanla öyle bir serinlet ki, on bir ay boyunca gitmesin gölgesi üstümden." diye fısıldayacağız teravihlerin ardından. Ve senin gölgen ezeli ve ebedi olarak asırlarca üstümüzde kalacak. Tıpkı on dört asırdır üstümüzde olduğu gibi. Senin varlığına şükrederken, bayramın ardından seni özleyecek kalplerimiz. Varsın değişti desinler senin için, asırlar geçse de, Mevlâ'ya en hoş gelen oruçlunun ağız kokusu tükenmedikçe sen hiç değişmeyeceksin sevgili Ramazan. İşte o zaman biz, "Ah o eski(meyen) Ramazanlar!" diye iç geçireceğiz.

Hayatın Her Alanında Oruç

İslâm'ın beş esasından biri olan oruç, ibadetin, hayatın her karesinde yaşanması gerektiğini hatırlatır. Oruç bu özelliği ile, adeta ibadeti cami ve ev dışına çıkarmış olmaktadır...

NEFİS

Oruçla insan, nefsin kendisine fışkırmaya çalıştığı şeytanî vesveselerin önüne bir set çeker, onun zimamını kendi eline alır ve nefsini yönlendirmeye çalışır. Zira o yemeğe, kâdına ve dünyaya karşı kapalı bir durumdadır. Böylelikle o, dünyadan gelecek baskılardan âzâde olarak, izzetli bir hayat tarzına sahip olur.

SABIR

Orucun en büyük faydalarından biri de şüphesiz insanı sabra alıştırmasıdır. Tuttuğu oruçla insan, bir sabır eğitimi görmüş olur. Çünkü o, acıktığında yemez, susduğunda su içmez, kendisine yapılan kötülükler karşısında "Ben oruçluyum." der ve sabreder.

İTAAT

Allah aklımıza gelen bütün ihtiyaç ve noksanlıklardan, mukaddes ve uzaktır. Kul da oruç tutarken yemez, içmez, çoğu defa beşerî arzu ve istekleri unuttur. Her şey varken ve bir çok şeyi yapması mümkünken, bunların hepsini elinin tersiyle iter. Böylelikle de rahmet âlemiyle rezonans olur ve o alemde gelen rahmet esintileri kalbinde karşılığını bulur.

HAYAT

Özellikle Ramazanda insan oruç sayesinde, sosyal hayatta diğer insanlarla çeşitli bağlar kurmuş olur. Bununla onlara karşı kuvvetli bir irtibat ve sevgi/şefkat duyar.

İDEAL İNSAN

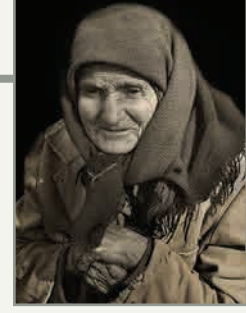
Sıkıntılar karşısında zor duruma düşmek, ümitsizliğe kapılmamak için oruç ibadeti, adeta bir intibak eğitimi yaptırıp vücudu yeme-içme gibi en zaruri ihtiyaçlara sabrettirerek başına ansızın gelecek olan bir takım sıkıntılara karşı hazırlanmış oluyor ki, bu hazırlıkla insan, dünyanın değişik sıkıntılarına, zahmet ve külfetlerine daha kolay bir şekilde karşı koyabilir. Aynı zamanda oruç, sıkıntılar ve ızdıraplar karşısında, boynu eğilmeyen, kendine hâkim olan, kendisine takdim edilen bir kısım sözler karşısında gerçek ve hak bildiği herhangi bir prensipten asla fedakârlık etmeyen mükemmel ve ideal insanlar topluluğu meydana getirir.

DÜZENLİ YAŞAM

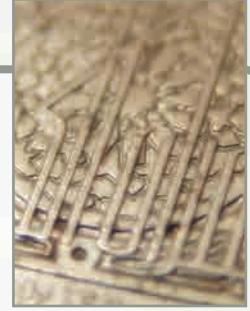
Oruçlu mü'min, bir nizam ve intizam eğitimi yapar. Belirli vakitlerde yiyip, belirli vakitlerde kendini yeme-içmeden alıkoyması, namazlarına oruçlu olduğu zamanlarda daha da dikkat etmesi, bütün inananlarla aynı ânı bekleyip sahura kalkması, teravîh namazını kılması vs. bunların hepsi, onu intizama ve disipline alıştıran ayrı ayrı vesilelerdir.

YARDIMLAŞMA

Oruç, bütün bir hayatını en seçkin ve lüks yemeklerle devam ettiren, hayatında hiç aç-susuz kalmayan, açlığın sıkıntısını hiç hissetmeyen, hatta belki açlığın nasıl bir şey olduğunu bile bilmeyen zengine, zamanın belirli günlerinde onu aç-susuz bırakmak suretiyle bizzat yaşayarak açlığın ve susuzluğun ne mânâyâ geldiğini öğretir. Böylelikle zengin, fakirin durumunu anlar ve aç-susuz kalmanın insana ne kadar zor geldiğini idrak ederek muhtacın yardımına koşar.

TAKVA

Oruç, tutanın devamlı açlığı sebebiyle kendi varlığını hatırlayışı, acizliğini ve noksanlığını idrak edışıdır. Adeta oruç, Allah'ın varlığına geçiş için bir sıçrama zemini oluşturmaktadır.

ALLAH RIZASI

Bir yanda yemek arzusu, diğer tarafta Allah (celle celâluhu) rızasının olduğu bir durumda oruç bu şekilde insanın iradesini kuvvetlendirir.

Ramazan'ın Ruhânî İkliminden Nasıl İstifade Edebiliriz?

Bilindiği gibi bazı mübarek ay, gün ve gecelere ait bir kısım faziletlerden bahsedilmiştir. Mesela, Kur'ân'ın ifadesiyle, Kadir Gecesi'ni ihya eden bir insan, bin ayı ihya etmiş gibi sevap alır. Yine Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) ifadesiyle, vatani korumak gayesiyle bir saat nöbet tutan insan, bir sene ibadet yapmış gibi sevap kazanır; keza bir saat tefekkür eden insan, bir sene ibadet yapmış gibi olur... Demek bu türlü az ve dar bir zaman dilimi içinde, yine hayatî önem taşıyan bir mekânda bir insanın yapacağı bazı hususi ve cüz'î şeyler, genellik ve külliyet kesbediyor ve Cenab-ı Hakk'ın katında aslı eda edilmiş gibi kabul ediliyor.

İmam Rabbani Hazretleri'nin Ramazan'la ilgili değerlendirmesine göre bir insan, Ramazan-ı şerifi, gecelerini kıyamla, gündüzlerini de oruçla ge-

çirirse, onun için Kadir Gecesi'nde vaat edilen İlahi lütuflar bahis mevzuu olabilir. Dolayısıyla bütün bir seneyi câmi bir mümin olarak geçirir ve böyle bir insanın sakatâtı (yanlışlıkları, çirkinlikleri) olmaz. Bu da, o insan için bir sâlih (doğurgan) dairenin teşekkül etmesi demektir ki, böyle bir durumda her hayır, başka bir hayrı doğurur ve derken o insan için bir hayırlar dairesi teşekkül eder.

Evet, bir insan gecesiyile gündüzüyle bir Ramazan-ı şerifi ihya etmekle, bütün sene hayırlara açık olabilir ve hep hayır yollarında dolaşabilir. Tabii böyle potansiyel bir lütf-u İlahi herkes için söz konusudur. Ramazan-ı şerifi tastamam ihya eden bir insan için Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), "Kim inanarak ve aynı zamanda sevabını da Allah'tan bekleyerek oruç tutarsa, işlediği bütün günahları Allah (celle celâluhu) affeder." buyurur.

Demek bu türlü mübarek ibadetlerde insanın niyeti, hülusu, yakîn mülâhazası çok önemli ki, bunların derinliğine göre Allah (celle celâluhu), bazen bire on, bazen yüz ve bazen de milyon veriyor. Tabii böyle bir sevap katlaması, o insanın ömrünün senelerini aşar.

Bunu küçük bir misalle anlatmak gerekirse, diyelim ki Ramazan-ı şerifte Kadir Gecesi'ni yakaladınız. Bu, bin ay hesabına göre seksen sene yapar. Buna göre, o insan sanki seksen sene yaşamış gibi sevap kazanır; başka bir ifadeyle, bin ay namaz kılmış, bin ay oruç tutmuş gibi olur. Bu ise, bir insanın ömrünü aşkın bir şeydir; zira ümmet-i Muhammed'in en uzun yaşayanları bile seksen yaşını biraz aşkın yaşamışlardır/yaşıyorlar. Yine bu öyle bin ay ve öyle seksen sene ki, içinde riya yok, süm'a yok.. mesela siz namaz kılar, rükua giderseniz ama içinizden, "Çevredeki insanlar da gördü, iyi bir rüku çıkardım." diye geçerseniz; yine secdeye gider, Cenab-ı Hakk'ın, Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) secdesini tarif ederken "Secde edenler arasında kıvrım kıvrım hâlini Allah görüyor.." ifadesinde olduğu gibi, kıvrım kıvrım bir secde edersiniz; ama aklınızın köşesinden, 'nasıl secde edilmiş insanlar bir görsün' diye geçerseniz, sizin bu düşünceniz o secdeyi de, rükua da ve onların önündeki şeyleri de alır götürür. Sadece yatıp kalkmanız ve bir de yorgunluğunuz yanınıza kâr kalır. Ama Kadir Gecesi'nde kazandığınız şey, öyle bir netice verir ki, gecenin bir ânında ve kimsenin olmadığı ortamda yaptığınız ibadet ü taati riya, süm'a fırtınaları alıp götürmez. Yine onun içinde başka günahlar da yoktur; mesela harama bakmamış, yalan söylememiş, din-i mübîn-i İslâm'ın esaslarına aykırı hareket etmemişsinizdir.

Bir ehl-i tahkikten bu geceyle ilgili şöyle bir değerlendirme duymuştum; bu zat derdi ki, "Birinin malını yemişsiniz, birine sövmüşsünüz ya da birinin gıybetini etmiş, çekiştirmişsiniz. Bütün bunların karşılığını ötede sizin sevabınızdan alır, ona verirler. Ancak bu verilecek şeyler, sizin yaptığınız şeylerden verilir; fazlî olan, yani Allah'ın (celle celâluhu) size fazlından verdiği şeylerden verilmez. O hâlde, eğer Cenab-ı Hak bir gecede size seksen senelik

bir ecir vermişse, seksen bin adama borcunuz da olsa, eğer sizin sadece o geceniz varsa, o geceniz alınıp onlara taksim edilir; ama Allah'ın fazlî surette size verdiği şey, seksen seneye muâdil olarak bitevî size kalır..."

İşte Ramazan ayı, böylesine hayırlara, hasenata açık ve aynı zamanda önemli hayırlar doğuran bir aydır. Ancak hususiyile Kur'ân hizmetkârlarının, Ramazan'ı da, başka zamanları da ayrı bir önem arz etmektedir. Çünkü günümüzde hiç kimsenin yapamayacağı her mevsime ait işleri, Allah (celle celâluhu) bu hizmet erlerine yaptırıyor. Böylece onlar, sadece Ramazan ayını değil, adeta bütün ömürlerini mücahede ruhu ile bir dantela gibi örüyorlar. İşte bu durum, İmam Rabbani Hazretleri'nin dediği, münhasıran bir Ramazan'ı ihya etmeyi, onu değerlendirmeyi ve Ramazan'ın değerlendirilmesiyle çok engin, çok geniş hayırlara açılma işini çok çok aşar. Çünkü bu insanlar, göz doldurucu ve çok çalimli işler yapıyor ve belki şu anda gerçek değerleriyle değerlendiremeyeceğimiz şekilde bir tarih yazıyorlar. Bu açıdan da eğer bir Ramazan ayı ihlaslı bir insana seksen senelik ömür kazandırıyor, her hâlde onlarınkini hesap etmek mümkün olmayacaktır.

ORUÇ

VARLIKTA YOKLUĞA ULAŞTIRIR (ORUÇ'UN İÇ ANLAMI)

Prof. Dr. Mehmet Demirci

Orucun üç derecesi olduğu görülür: Avamın (halkın) orucu sabahtan akşama kadar yemekten, içmekten ve cinsel hazlardan uzak kalmakla olur. Havâssın (seçkinlerin) orucu, bunlara ek olarak öteki bütün organları denetim altında bulundurmaktır.

Burada asıl amacımız orucun iç anlamı, derunî tarafı üzerinde durmaktır. Ama önce şekil yönüyle ilgili bir kaç nokta üzerinde duralım. Oruç sebebiyle tabîî bir ihtiyaç olan yeme içmeye gündüzleri ara vermenin ne mantığı olabilir? Bu mevsimde soğuk olan kuzey yarı küre insanların yeterli kalori ve besin almalarına engel olan oruç ibadetinin sağlığa zararı olmaz mı?

Yemeyi içmeyi bırakarak İslâmî anlamda oruç tutmanın soğuk iklimlerde insan sağlığına zararlı olduğu doğru değildir. Biyolojik gözlemler gösteriyor ki, kar yağdığı zaman vahşi hayvanlar yiyecek bir şey bulamazlar. O vakit kış uykusuna yatarlar veya zamanlarını "oruç" tutmakla geçirirler. Bu durum onları ilkbaharın yaklaşmasıyla gençleşmiş bir şekilde harekete sevk eder.

Ağaçlar için de aynı durum söz konusudur. Ağaçlar kışın yapraklarını kaybeder ve uyurlar; hatıta su bile almazlar. Bir kaç aylık bir "oruç"tan sonra, ilkbaharla birlikte gençleşir ve eskisinden daha zinde hâle gelirler, yeni yapraklar ve çiçeklerle donanırlar.

Madenlerin bile bu "oruç"a ihtiyacı vardır. Motorlar ve makineler, onların hareketli parçaları belli aralıklarla dinlendirilirler, bu onlara yeni bir güç verir.

Bütün organlar gibi sindirim sisteminin de dinlenmeye ihtiyacı vardır. Oruç bu ihtiyaca cevap verir. Ama orucun asıl gayesi bu tür tıbbî faydalar değildir.

İnsan Allah'ın en harika eseridir. Onda zıtlar birleşmiştir. Bedenle ruh, madde ile mânâ iç içedir. İnsanın mutluluğu bu iki farklı unsurun dengede tutulmasına bağlıdır. Maddî yönümüz daha somut olduğu için, rûhî güçlerimizi gölgelemek ve ona baskın çıkmak eğilimindedir. Bu eğilim sürekli ve etkili olursa insanın rûhunun olgunlaşması engellenmiş olur. O bakımdan beden ruha boyun eğ-

mesi için, beden gücünü sınırlı tutmak, ruhunkini artırmak gerekir.

Bu gayeye ulaşmada açlık, susuzluk, cinsel arzuları sınırlama; dilin, kalbin, zihnin ve öteki organların denetim altına alınması en etkili yoldur. Bu durum tecrübe ile sabittir.

Kişinin olgunluğunun belirtilerinden biri, hayvanî tabiatını aklına ve ruhuna boyun eğdirmesidir. İnsan tabiatı serkeştir, bazen aşırılık, bazen yumuşaklık gösterir. Onun aşırılıklarını bastırmak için oruç gibi sert uygulamalara ihtiyaç vardır. Günah işlese tövbe etmesi ve oruçla telâfi yolunu seçmesi, onun iradesini güçlendirdiği gibi ruhunu arındırır ve teselli verir.

Yememe ve içmeme bir melek özelliğidir. İnsan böylelikle meleklere benzemeye çalışmış olur. Asıl önemlisi, bunu sırf Allah'ın buyruğunu yerine getirmek için yaptığından, O'na daha fazla yakınlaşmış olur. Böylece inanmış insanın en son gayesi olan Allah'ın hoşnutluğunu elde eder.

Oruçtan beklenen bu amacın gerçekleşmesi için dikkat edilmesi gereken şeyler vardır. Oruç bir imsak ameliyesi, yani orucu bozacak davranışlardan uzak bulunma işidir. Kâmil anlamda oruç bütün organların iştirakiyle gerçekleşir. Şöyle ki:

Mide yemek içmekten korunduğu gibi; dili yalandan, kötü sözden, boş lâftan uzak tutmalıdır. Göz harama, yanlış yerlere bakmamalı, kusur aramamalıdır. Kulak gıybet, dedikodu ve abes şeyler dinlememelidir. En önemlisi de gönül ve zihin güzel şeyler düşünmelidir. Gönül ehli kişiler yalan söylemenin ve başkasını çekiştirmenin orucu bozacağını belirtirler. Gerçekten organlarının tamamını oruca iştirak ettirmeyi başaramayan kimse, şeklen oruç tutmuşsa da, orucun özünü yakalayamamış demektir. Hz. Peygamber'in "Nice oruç tutanlar vardır ki, oruçtan onlara kalan sadece açlık ve su-

İbadetlere değer katan en önemli özellik "ihlâs"tır. İhlâs bir işi sadece Allah için yapmak demektir. Oruç bu özelliği çok iyi yansıtır. Çünkü bir kimsenin oruçlu olup olmadığını bilemeyiz.

suzluktur." sözü de bu gerçeği vurgular.

Bütün organlarıyla oruç tutan kimse daha dikkatli ve daha ahlâklı olacaktır. Hatta kendisine sataşanlara bile "Ben oruçluyum." diyerek uymayacaktır. Böyle davranış Peygamber efendimizin tavsiyesidir. Ramazan aylarında asayiş probleminin azalmasında bu inanışın rolü vardır. İstanbul emniyetinin verdiği bilgiye göre, 1998 senesi yılbaşının Ramazana rastlaması sebebiyle, o geceki trafik kazaları ve asayiş olayları geçmiş yıllara kıyasla fevkalâde az sayıda olmuştur.

İbadetlere değer katan en önemli özellik "ihlâs"tır. İhlâs, bir işi sadece Allah için yapmak demektir. Oruç bu özelliği çok iyi yansıtır. Çünkü bir kimsenin oruçlu olup olmadığını bilemeyiz. Bunu ancak Allah'la kendisi bilir. Yani böyle olmalıdır.

Yüce Allah bir kudsi hadiste "Oruç doğrudan doğruya benim içindir, onun karşılığını ben vereceğim." buyurur. O bakımdan oruçlu kişi, ihlâsı zedeleyecek tavırlardan uzak durmalıdır. Allah için olması gereken orucunu çevresine sıkıntı vererek yahut da kayırma veya ilgi bekleyerek manevî değer kaybına uğratmamalıdır.

Gönül ehli kişilerin ahlâkî kurallara uymamayı oruçla bağdaştırmadıklarını söylemiştik. Onların seçkinleri daha da ileri giderler ve "zikr-i daim"den gaflet etmenin oruca zarar vereceğini belirtirler. Yine onlara göre kudsi hadiste geçen "Oruç benim içindir.." sözünün anlamı "Samediyet bana aittir." demektir. Allah Teâlâ sanki: "Kim benim ahlâkımla ahlâklanırsa, ben onu hiçbir beşerin hayal edemeyeceği biçimde ödüllendiririm.." demek ister.

Bu kudsi hadisin bir izahı da şöyle yapılır: Orucun hiçbir şekilde zahire alâkası olmayan gizli bir ibadet oluşu ve başkalarının onda hiçbir payı bulunmaması dolayısıyla böyle varid olmuş, Yüce Allah devamında: "Onun karşılığını ben verece-

ğim.." buyurmuştur.

Üç nevi oruç vardır: Ruhun orucu, aşırı ihtiraslardan uzak bulunmak ve kanaat sahibi olmaktır. Aklın orucu, heva ve heveslere aykırı hareket etmektir. Nefsin orucu, yeme içme ve harama karşı perhizkâr olmaktır.

"Oruç kalkandır." hadisi oruç, insanla mâsivâ yani, insanla Allah'tan gayri şeyler arasında perde olmalıdır şeklinde yorumlanmıştır.

Hz. Mevlâna şöyle düşünür: Oruç, ağız bağlamaya karşı gönül gözünün açılmasına yarar. Can gözünün açılması, bedenî güçleri etkisiz hâle getirmekle mümkün olur. Gönül gözü kör olanları hiçbir ibadet aydınlatamaz.

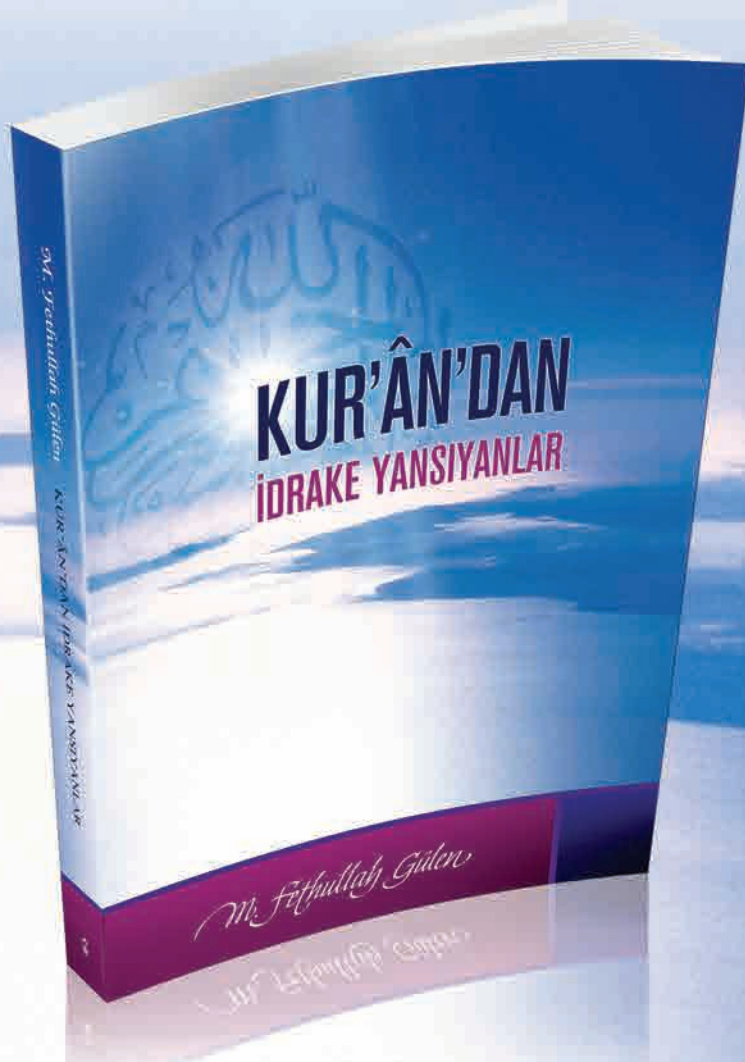
"Mevlâna'ya göre oruç ibadetlerin en büyüğüdür, insanları mîraca götüren buraktır, Kur'ân'ın sırrıdır. İnsanların arzuları ve nefisleriyle yaptıkları savaşır; onlara taze can bağışlar, insanların insanlığını olgunlaştırır. Varlıkta yokluğa ulaştırır."

Söylenenleri kısaca özetlersek, orucun üç derecesi olduğu görülür: Avamın (halkın) orucu sabah-tan akşama kadar yemekten, içmekten ve cinsel hazlardan uzak kalmakla olur. Havâssın (seçkinlerin) orucu, bunlara ek olarak öteki bütün organları denetim altında bulundurmak. En seçkinlerin orucu ise gönlünü Allah'tan başkasının ilgisinden uzak tutmaktır. Hâlk, oruç sırasında besinleri mideye sokmaz. Seçkinler, günah ve kötü olan şeyleri organlarına yaklaştırmaz; en seçkinler yani ârifler, âşıklar ve kâmiller, mâsivâyı (Allah'tan gayri şeyleri) kalplerine sokmazlar. Oruçtan asıl beklenen bu son noktayı yakalamaya çalışmaktır.

(Bu yazı "İbadetlerin İç Anlamı" adlı çalışmadan bazı kısaltmalar yapılarak alınmıştır. Bk. Tasavvuf dergisi 3. sayı, Ankara 2000).

KUR'ÂN'I DUYAN BİR KALBİN İLHAMLARI...

- ✓ Allahu Teâlâ, nasıl gözümüz, kulağımız ve kalbimiz olur?
- ✓ “Nefislerinizi öldürün!” ayeti bize ne anlatıyor?
- ✓ Kur'ân'ın edebiyata ve şairlere bakışı nasıldır?
- ✓ Allah'ın, insanların mallarını ve canlarını satın alması ne anlama geliyor?

Kur'ân'a bakışta yeni açılımlar, sızıntılar ve pırıltılar...

M. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin bu eseriyle,

Kur'ân surelerinin günümüze bakan yönlerini fark edecek,

orjinal değerlendirmeler ışığında Yüce Kitabımızı daha iyi anlayacaksınız.

NT, Gökkuşuğu mağazaları ve
diğer seçkin kitapçılarda.

www.nil yayinlari.com

e-satış → www.kitap kaynagi.com

Yanımdan ayrıl-
ma ey Ebu Bekir!
Bedenime ve
kalbime gelen
her sıkıntı senin
mübârek yüzünü
görmekle hafifli-
yor. Seninle kalbim
kuvvetleniyor.

Ramazan Hatıraları

Abdulkadir Suphandağı

Denilebilir ki, Allah'ın bize en büyük armağanı olan Kur'ân-ı Kerim'de ve Şanlı Resul Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) hayatıyla öğrettiği her şey bir bütün olarak her Allah dostunun hayatında gizlidir. Öyle ki bir Allah dostunun hayatını ele aldığınızda sanki bütün Allah dostlarının hayatlarını öğrenmiş gibi oluyoruz. Çünkü beslendikleri kaynak aynı kaynak, değişen şey ise sadece isim, suret ve yaşadıkları yer ve zamanlar. İşte şimdi bu yaşadıkları zaman ve mekan farklılıklarına rağmen Allah Dostları'nın Ramazan Hatıralarına baktığımızda Allah'ın mübarek kıldığı Ramazan ayını ve o aydaki orucu ne kadar mübarek saydıklarına şahit oluyoruz.

İsterseniz ilk olarak bu aziz dinin ilklerinin yaşadıkları ve günümüze kadar gelerek bizlere rehberlik eden hadiselerle bakalım.

Aylardan Ramazan:

Ramazan'ın on yedinci günü:

Günlerden Cuma:

Savaşlardan Bedir:

Komutan İki Cihan Serveri Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem)

Dost: Hz. Ebu Bekir

Ve efendimizin Bu korkunç imtihan gününde Hz. Ebubekir'e hitabı: "Yanımdan ayrılma ey Ebu Bekir! Bedenime ve kalbime gelen her sıkıntı senin mübârek yüzünü görmekle hafifliyor. Seninle kalbim kuvvetleniyor." Yeryüzünde böyle bir ölüm kalım savaşında, can pazarının tam ortasında bir ramazan geçiren kaç kişi var?

Sahabe efendilerimiz Efendiler Efendisi'ne arkadaş olmuş yoldaş olmuş yeryüzünün en seçkin ve şanslı insanlarıdır. İşte bu mübarek insanlar, Allah ve Resulünün en sadık dostları ondan dinlediklerini harfiyen yapmaya gayret ediyorlardı. Ne var ki onlar da insandı ve onlarda da nefis vardı.

Bütün fıkıh ve büyük hadis kitaplarında yer alan hadise şöyle cereyan ediyor:

Ramazan-ı şerif ayı idi. Serhend'e geldiğimde İmam-ı Rabbani hazretleriyle görüşünce bana; "Hafız! Teravih namazını, hatim ile kıldır!" buyurdu.

Hiz. Ebu Hüreyre anlatır:

- Bir kimse gelip: helak oldum, ya Resulallah, dedi.

- Seni helak eden nedir? diye sordu Efendimiz.

- Ramazanda ailemle beraber oldum, orucum bozuldu, dedi sahabi.

- Bir köle azat etmen gerekir.

- Kölem yok.

- Kölen yoksa, aralıksız iki ay oruç tutman gerekir.

- İki ay oruç da tutamam.

- Altmış fakire birer fitre (Ramazan ayında her mümin için verilmesi gereken sadaka) vermen gerekir.

- Bunu da bulamam.

Bu arada Resulullah'a bir sepet kuru hurma getirmişlerdi. Adama buyurdu ki:

- Al şunları fakirlere sadaka olarak dağıt!

- Kime vereyim ya Resulallah? Vallahi bu şehirde bizden daha fakiri yoktur. İzin verirseniz bunları aileme götürüyüm.

Resulullah mübarek dişleri görünecek kadar güldü. Sonra buyurdu ki:

- Götür onlara yedir.

İmam-ı Rabbani hazretlerinin eski talebelerinden biri şöyle bir hatıra nakleder: "Küçüklüğümde Kur'ân-ı Kerim'i ezberleyip hafız olmuştum. Sonra Serhend'den İlahabad'a gittim. Zamanla işe dalıp ezberimi unuttum. Bende hafızlık kalmadı ve bu hâl üzere aradan birkaç yıl geçti. Sonra memleketim Serhend'e döndüm. Bu sırada Ramazan-ı şerif ayı idi. Serhend'e geldiğimde İmam-ı Rabbani hazretleriyle görüşünce bana; "Hafız! Teravih namazını, hatim ile kıldır!" buyurdu. Kur'ân-ı Kerim'in ezberimde kalmadığını, hafızlığımı kaybettiğimi söyledim. Fakat "Okuyacaksın!" buyurdu. Üç defa

hâlimi arz edip; "Bende hafızlık kalmadı." dedimse de kabul etmediler. Çaresiz emre uydum. Teravih namazını kıldırarak üzere imam oldum. İmam-ı Rabbani hazretlerinin himmeti ve emirlerinin bereketi ile unuttuğum hâlde ilk gün yirmi bir cüz'ü ezberden okumak suretiyle teravih kıldırarak. İmam-ı Rabbani hazretleri kıyamda dinledi. Diğer cemaat uzun müddet kıyamda durmaya güç yetiremedi. İkinci gün teravihde hatmi tamamladım. Bende hafızlık kalmadığı hâlde böyle okuyabilmem, İmam-ı Rabbani hazretlerinin bereketi ile idi."

Asım Akın Işık

RAMAZAN VE BİR MUHASEBE

Önümüzdeki yıl böyle bir Ramazanı idrak etme garantimiz yoktur. Öyleyse fırsatı ganimet bilmeliyiz. Bu Ramazanı hayatımızın dönüm noktası olarak düşünebiliriz.

Muhteşem bir ay ve muhteşem bir fırsat Mübarek Ramazan. Zaman, bu Ramazan'ı değerlendirme ve bu fırsatı kaçırmama adına bir muhasebe yapmak, büyük muhasebe öncesi nefsimizi muhasebeye çekme zamanıdır.

Acaba Ramazanları tam değerlendirebiliyor muyuz? Sahurlarda kalkıp hem yemeğimizi yiyip, hem duamızı yapıp ve hem de teheccüd ve sabah namazının akabinde bütün âlem-i İslâm'a dua ediyor muyuz? İftarlardan önceki icabet dakikalarını hakkıyla değerlendirebiliyor muyuz?

Komşularımıza, akrabalarımıza, çevremizde bulunan fakirlere ve ebeveynlerinden uzakta olan öğrencilere iftar yemekleri vererek onların gönüllerini alabiliyor muyuz?

Acaba Ramazan vesilesiyle yeterince Kur'ân okuyup mukabele takip edebiliyor muyuz? Ya da Kur'ân okumasını bilmeyenlere öğretme gibi bir hedefimiz var mı? Namazlarımızı mümkün mertebe camilerde ve cemaatle kılabiliriz mi? Teravîh namazlarımızda ruhlarımızı dinlendirebiliyor muyuz?

Orucun başlamasıyla ağızımıza, dilimize, gözümüze, kulağımıza, kalbimize ve sair azalarımıza da oruç tutturarak yalan, gıybet, hile, su-i zan, hakaret, iftira, dedikodu gibi çirkin hareketlerden uzaklaşabiliyor muyuz?

Ramazan'ı bulunmaz fırsat bilip bu ayda hayır, hasenat, iyilik, burs, sadaka, bağış ve yardım gibi faaliyetlerde bulunabiliyor muyuz? Burs ihtiyacı olan öğrencileri bulup, yardıma ihtiyacı olan hayır kurumlarını araştırıp onlara elimizden gelen desteği gösterebiliyor muyuz? Veyahut da varlıklı hayırsever insanların oralara yardım etmesine vesile olabiliyor muyuz?

İrşat ve tebliğ, i'lây-ı kelimetullah adına Rab-bimizi anlatıyor muyuz? İftar veya teravîh sonrası çay sohbetlerini bahane ederek üç beş insanla bir araya gelip "Hakk'a hizmet ve O'nun yolunda olma" adına onların gönül dünyalarını aydınlatmaya çalışıyor muyuz?

Âlemlerin Efendisi Sevgili Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi ve sellem) yeterince salât ve se-

lam getirerek onun yâd-ı cemilinin âfâkı âlemde şehbâl açması için sürekli "Allah'ım ümmet-i Muhammed'e merhamet et." diyerek iki büklüm secde secde yalvarabiliyor muyuz?

Kur'ân okumanın yanında bu aya özel olmak üzere Kur'ân tefsirleri, Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) ve sahabe efendilerimizin örnek hayatlarını okuyup mütalaa edebiliyor muyuz?

Ailemizde Ramazan vesilesiyle bir değişiklik, bir güzellik ve bütünleşme oldu mu? Yoksa herşey eskisi gibi mi? Uzak yakın demeden etraf ve çevremizde bulunan konu komşu, esnaf ve halk ile 'Ramazan tebrik ziyareti' deyip ziyaretleşmeler yapıyor muyuz?

Eğer bu ve buna benzer güzel faaliyetlerle Ramazanımızı bereketlendiremiyor ve ailemizle birlik ve beraberlik içinde daha farklı ve daha canlı bir Ramazan ayı yaşama niyeti ve hedefimiz yoksa hemen şimdi tez elden "Zararın neresinden dönlürse kârdır." deyip kalbî ve ruhî hayatımız adına plan ve projeler üretmeliyiz.

Önümüzdeki yıl böyle bir Ramazanı idrak etme garantimiz yoktur. Öyleyse fırsatı ganimet bilmeliyiz. Bu Ramazanı hayatımızın dönüm noktası olarak düşünebiliriz. Biz Rabb'imizden ister ve O'na yönelirsek O bize "Hayır" demez inşaallah. Hem önümüzde öyle müthiş bir gece var ki, o geceyi nasıl geçiririz? Ama şimdiden hazırlanmaz, motive olmaz ve konsantrasyona geçmezsek kaçırabiliriz de. Hem Ramazanın bir gecesi değil her gecesini Kadir bilmeli değil miyiz? Bin ay evet tam bin ay yaşama şansımız var mıdır? Hâlbuki, işte bin aydan daha hayırlı ve bereketli bir geceyi yaşama fırsatı önümüzde duruyor. Ne duruyoruz Allah aşkına! Niyetlenip, hazırlanıp, gerilime geçerek bu geceye koşmalı değil miyiz?

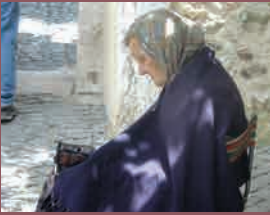
Orucun, iftarın, sahurun, teravîhin ve Kadir Gecesi'nin bereketini kaçırmama ve bu Ramazan'ı çok farklı geçirme niyazlarımızla...

RAMAZAN

İnfak mevsimi

Zekâtı verilen mal, Allah'ın teminatı altında ve Resûlû'nün müjdeleriyle, eksilme değil bilakis artma durumundadır: Zaten, yaşanmış ve yaşanmakta olan birçok hâdise de bunun açık delilidir.

Allah tarafından artırılacağını da şu ifadeleriyle anlatmaktadır: "En temizinden -ki Allah en temizini kabul eder- veren birisinin sadakasını Rahman olan Allah alır. Bu bir hurma bile olsa, Rahman'ın elinde öyle bereketlenir ki, Uhud'dan daha büyük olur. Aynen sizden biriniz, tayını veya deve yavrusunu besleyip büyüttüğü gibi, Allah da (celle celâluhû) sizin sadakalarınızı öyle geliştirir."

İbn Abbas'ın ifadesiyle, bilhassa Ramazan ayında O, önüne kattığı her şeyi sürükleyip götürün bir rüzgar gibi cömert kesilirdi. Yani, elinde-avucunda kalan en son şeyleri de dağıtıverirdi. Bu bir ruh ve irade meselesiydi. O, kendi için yaşamaz, hep ağıyar için yaşardı. Sürekli başkalarının mutluluğunu düşünmekten ömrü boyu kendini düşünmeye

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) sadaka ve zekâtın malı eksiltmediği bilakis artmasına sebep olduğu üzerinde ısrarla durmuştur: "Sadaka (zekât), maldan hiçbirşey noksanlaştırmaz." Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) bu ifadesinden, Allah'ın mala bereket vermesi neticesinde, görünüşteki noksanlaşmanın, bu bereketle giderilmesi anlaşılabilir gibi; getirdiği sevap cihetiyle, az fedakârlıkla çok sevap kazandırması da anlaşılabilir.

Zekâtın hem Hakk'a hem de halka karşı bir te'minât unsuru olduğunu Muhbir-i Sadık olan Efendimiz'den (sallallahu aleyhi ve sellem) öğrenmekteyiz: "Mallarınızı zekâtla koruyun, hastalarınızı sadaka ile tedavi edin, belalara karşı duâlarla hazırlıklı olun."

Yani fakirin eli ve dili zekâtla başkalarına zarar veremez hâle gelecek ve siz, başkaldırmaya müheyya bir sınıfın önünü, hem de daha onun aklına kötü duygular gelip taht kurmadan ewel izale etmiş; malınızı, sağlam kalelerin, yüksek surların koruması altına almış ve onu emniyete, güvene kavuşturmuş olacaksınız.

"İnfak et ki, infaka mazhar olasın." diyen Allah Resulü (sallallahu aleyhi ve sellem), sadakanın,

fırsat bulamamıştı. Zaten, insanları mesud görmek kadar, O'nu mesud edecek bir başka zevk de yoktu. Diğergâmlığında, en son sırayı da kendi hanesi, kendi yakınları teşkil ediyordu. Yani, O, ewela, kendisine uzak olanlardan başlayıp ilgisini, alâkasını bezlediği, en sonunda sıra kendi yakınlarına geliyordu. Ganimet mi taksim edilecek, Bedir ve Uhud'da bulunup şehid düşenlerin ailelerine öncelik tanınıyordu. Ve sık sık, kendi hanesindekilere: "Ben onlara vermeden size hiçbir şey veremem." diyordu.

Görüldüğü gibi zekâtı verilen mal, Allah'ın teminatı altında ve Resûlû'nün müjdeleriyle, eksilme değil bilakis artma durumundadır: Zaten, yaşanmış ve yaşanmakta olan birçok hâdise de bunun açık delilidir.

Bu yıl da mübarek Ramazan, öksüz ve garip Anadolu'ya bir tanrı misafiri gibi sessizce geldi. Onun gelişini radyolarımız, gazetelerimiz bize haber vermedi. Bayraklar asılmadı, toplantılar yapılmadı, nutuklar çekilmedi.

Din ve iman gayretinin kurtardığı bu topraklarda, ramazanlar ve dinî bayramlar, kendi hâline bırakılmış yetimler gibidir. Varsın böyle olsun... Bizim alâyiş ve nümayişle işimiz yok. Biz, mümin, bağrılanık Anadolu hâlıkı, bu tanrı misafirlerini, bu yetimleri gözyaşlarımızla bağrımıza basıyoruz.

Şu anda mağripteñ maşrika kadar uzayan ülkelerde milyonlarca insan 1400 sene ewel sahraların ortasında doğan bir güneşini seyrediyor. Hira Dağı'ndan yükselen sesi, ulu Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) sesini dinliyor. Günün beş vaktinde on binlerce minarenden ufuklara kadar yayılan ses, O'nun sesidir.

Minareler, şerefeler, O'nun şerefine, O'nun aşkına yarıyor.

Dudaklarımız O'nu söyler, avuçlarımız O'na doğru açılır. Her yerde, her şeyde, her zaman O var. Bu susuzluklar O'nun için. Sabaha karşı uyanışlar, sahurklar... Bir başkalık ve değışiklik... Milyonlarca insanın bir anda, içten gelen bir emirle tatlı uykularını seve seve terkedişleri...

Din ne büyük bir kuvvet, İslâmiyet ne büyük din. Onun yerini hiçbir şey tutamaz.

Ramazan: Ey Allah'ın zamana akseden lütfu... Ey bizi Allah'a götüreren günler... 30 gün... Otuz bin defa kalplerimizin yıkandığı mübarek ay... Yine gel.

Osman Yüksel SERDENGEÇTİ

RAMAZANLAR VE

BAYRAMLAR

YETİMLER

GİBİDİR.

KUR'ÂN-I KERÎM HATİM SETİ VE TÜRKÇE MEALİ

Kısa Sürede
Kurân-ı Kerim
Okumayı Öğreten
Tecvid Uygulamalı Interaktif

**Kur'ân-ı Kerim
Elifbası
(2 CD) Hediye**

- Kur'ân-ı Kerim'in Tamamını Okumak İçin...
- Prof. Dr. Suat Yıldırım'ın Mealîyle,
- Ok Takipli,
- 30 VCD
- M. Sıddık el-Minşâvî'nin Okuyuşuyla

**“Bu Kur'ân, kalbi ona açık olanlar ve gözünü
Kur'ân'a dikip ona kulak verenler için bir öğüttür.”**

(Kâf Sûresi 50/37)

NİL SESLİ GÖRÜNTÜLÜ ESERLER PAZ. SAN. VE TİC. A.Ş.

Alayköşkü Cad. No: 12 Cağaloğlu/İstanbul Tel: 0212 519 39 11 Fax: 0212 512 23 45

www.nilproduction.com

VEDA GECELERİ

Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU

Elveda ey ramazan, elveda! Asır bizi aldattı, sen bize küstün. Hâlimiz ne olacak? Nerede şifa, nerede gufran bulacağız?

Ramazan gidiyor. Eski padişahlarımızdan birinin dediği gibi "Senenin on bir ayı hasreti çekilen" bu kısa gufran devresi, bu sefer kimse farkına varmadan nihayete eriyor. Dün gece minarelerden "elveda" sesleri duyuldu. O zaman anladım ki mübarek ayın sonundayız.

Çocukluğumda ramazanın yirmisinden itibaren beni garip bir hüzün kaplardı. Oyunlarıma bir neşesizlik, çalışmalarımın bir isteksizlik gelirdi. Her sabah yatağım içinden kalbime "Bir gün daha gitti, bir gece daha gitti. Bugün yirmi beşi, yarın yirmi altısı, öbür gün..." daha ziyade sayamazdım. Bu bana yakınımından birinin öleceği günü hesap etmek gibi muzlim ve acayip görünürdü.

Vakıa bir zamanlar sâlih, âbid Müslüman evlerinde ramazanın son günleri bir hastanın sekerât demleri kadar müellimdi (elemli idi). Herkeste sanki aile rüesâsından (reislerinden) biri ölüm döşeğine yatmış gibi bir his hâsıl olurdu. Teneffüs edilen havada mukaddem (önce) bir yas kokusu sezilirdi. Ve camilere gidilip ağlanırdı. Oraları hüzün ile taşan gönüllerin alabildiğine boşandığı yerlerdi.

Hiç unutmam bir gün -ramazanın sonlarına doğru idi- evimizin yakınında bir küçük camiye gitmiştik. Beyaz sakallı küçücük bir ihtiyar hoca vaaz ediyordu. Cemaat çok değildi. Fakat kürsünün etrafı pek samimi bir hâlka ile çevrilmişti. Vaizle sâmilere (dinleyenler) âdetata tatlı bir hasbihâle dalmış gibiydiler. Beyaz sakallı hoca diyordu ki:

-Ey din kardeşlerim! İşte ramazan-ı şerifin sonuna eriyoruz. Mübarek ay bizi terk edip gidiyor. Fakat bana öyle geliyor ki, o bu yıl bizden küskün ve muğber (gücenmiş) olarak ayrılıyor. Zira bu yıl geçen yıllardan daha çok günah işledik. Gelecek yıl günahlarımız

daha ziyade artacak. Zira devirler değişiyor. Devirlerle beraber gönüller de değişiyor. Git gide hepimizden Allah korkusu kalkıyor. Peygamberin emrine itaat azalıyor. Bir takım bidatler eski âdetlerin yerini tutuyor. Ahkâm-ı Kur'âniye yerine birtakım batil kitaplara itikat ediliyor. Gençlerimizde ulû'lemre itaat kalmadı. Büyüklerimizin kalbinde sıdk ve hulûsdan, Şefkat ve merhametten eser yoktur.

Ey din kardeşlerim, günahlarımız başımızdan açtı. Mübarek ayın huzur-ı Rab'de bizim için Őefaate yüzü kalmadı. Vay hâlimize, vay hâlimize!

Ve cemaatin arasında diğer bir ihtiyar başını iki elleri arasına almış hiçkırarak ağlıyordu. Diğerleri "Allah, Allah! Allah, Allah!" diyordu. Beni de uhrevî bir korku ile karışık derin bir hüznün istilâ etti ve içimden kendi kendime ahdeitim ki ömrümün sonuna kadar Allah'ın emirlerine münkad kalacağım (itaat edeceğim).

Fakat çocukluğumdaki ahdlere birçoğu gibi bittabi bunu da tutmadım. Sıtmalı bir gençlik rüzgârı, devrin girdaplarıyla karışarak bende iyi, saf ve masum ne varsa aldı götürdü. Ben derken biliniz ki mensup olduğum nesil namına söz söylüyorum. Bu neslin hiçbir Şeye itikadi yoktu ve ihtirasatı (hırsları) lâyetenâhî (sonsuz) idi. Mihver-i hareketi (hareket merkezi) ya bir kin, ya bir arzu idi. Kalbi tevessü etmiş bir mideye benzerdi. Ne verseniz doymayacak gibi görünürdü. Fakat ilk lokmada tıkanır kalırdı. Kendinden ewelki nesle karşı kaba insafsız ve müstahkar-

dı. Babamız lâkırdı söylerken kakhahâlarla gülmeyi zekâmızın bir hakkı zannederdik.

Ve henüz on sekiz yaşımızda iken validemize bir çocuk muamelesi ederdik. Dinî hayata karşı mübalâtsızlığı (özensizliği) ise Őerefli bir Şey sanırdık. Namaz kılmayı bilmiyoruz demeyi âlimâne bir söz, alenen oruç yemeyi kahramanâne bir hareket ve büyük babamıza Voltaire'den bahsetmeyi bir ulûv-i cenâb (büyüklük) telâkki eylerdik. Validemizin bir kese içinde başucumuza aştığı Kur'an-ı Kerim'i yerinden indirip ve kılıfından çıkarıp alelade kitapların arasına sokmayı en asrî ve en asil ve en zarif hareketlerden sayardık.

Yegâne inandığımız, yegâne hürmet ettiğimiz Şey "asır"dı, asrın ilmî terakkiyatı idi. Birbirimize ikide bir "Yirminci asırdaysız! Düşününüz efendim yirminci asır!" derdik. Yirminci asır bizi aldattı ve ramazan ayları bize küstü.

Şimdi ne yapmalı? Nereye gitmeli? Dün gece odamın penceresinden minarelerdeki "elveda" seslerini dinlerken birdenbire çocukluğumun ramazan sonlarına doğru gönlümü kaplayan o eski hüznüne düştüm ve küçük camideki beyaz sakallı hocanın sözlerini ve ondan sonra gençliğimin, gençliğimizin ilk devresini teşkil eden o kıymetsiz, o âdi ve kaba yılları hatırladım.

Çocukluğumdaki son vaazı dinlediğim günden bu son ramazana kadar geçen zaman zarfında dünyaya ve ahirete lâıyk ne yaptık, ne işledik? diye kendi kendime sordum. Arkamızda bıraktığımız bu uzun yolda Őüpheden, tereddüden, yeis ve elem-den, tatmin edilmemiş iştihâllardan ve bir sürü küfür ve maâsîden (isyandan) başka ne var? Yüksek, asil ve ulvî sıfatlarına müstahak nasıl bir eser bıraktık? Bugüne kadar bütün ömrümüzün hulâsa-i mânâsı hep sûr (şamata) ve Őûriř, hep fitne ve nifak değil midir?

Elveda ey ramazan, elveda! Asır bizi aldattı, sen bize küstün. Hâlimiz ne olacak? Nerede Şifa, nerede gufran bulacağız? Bu yıl milyonlarca Müslümanın gözlerinden çeşmelerden akan sular gibi yaşlar boşanıyor. Senelerden beri çeşmelerden akan sular gibi milyonlarca Müslümanın damarlarından oluk oluk kanlar aktı. Bu yaşlar, bu kanlar günahlarımızı silmeye hâlâ kâfi gelmiyor mu?

Hadislerde Bayram Kutlamaları

Ahmet KURUCAN

H z. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Medine'ye hicret ettiğinde, Medinelilerin cahiliyeden kalma âdetleri üzere iki günü bayram olarak kutladıklarını gördü. Bunun üzerine "Allah sizin için o iki günü daha hayırlı iki günle, Kurban ve Ramazan bayramlarıyla değiştirmiştir." buyurdu.

Allah Resûlü "Arefe günü, kurban günü ve teşrik günleri biz Müslümanların bayramıdır. Bu günler yeme ve içme günleridir." buyurmuştur. Bu sebeple Ramazan Bayramının ilk günü, Kurban Bayramının da dört günü oruç tutmak Hanefîlere göre tahrimen mekruh, Şafîî ve Hanbelîlere göre haram kabul edilmiştir. Mâlikîler ise Kurban Bayramının dördüncü günü oruç tutmanın mekruh, diğer günler haram olduğu görüşünü savunmuşlardır.

Müslümanlar bayrama, bayram namazını kılmakla girerler. Bu hususta Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), "Bu-

günümüzde yapacağımız ilk şey namaz kılmaktır." buyurmuştur. Namaz kılmakla başlanan bu bayram günlerinin, gecelerinin Allah ile irtibat adına ihya edilmesi ise ayrı bir önem taşımaktadır. Allah Resûlü, "Kim sevabını Allah'tan ümit ederek Ramazan ve Kurban bayramının gecelerini ibadetle ihya ederse, kalplerin öldüğü gün onun kalbi ölmeyecektir." buyurmuştur. "Kalplerin öldüğü gün" hakkında hadis şârihleri farklı görüşler beyan etmişlerdir. Bazıları, "Günah işlemekle kalpler ölür, gecelerini ihya edenlerin ise kalbi ölmez demişler.", bazıları da bu kişilerin akıbetlerinin iyi olup, imanla ahirete gideceklerini söylemişlerdi.

Bayram günlerinde İslâmî çerçeve içinde kalmak şartıyla eğlenilmesi, bazı oyunlar oynanması caizdir. Bu konuda şu hadis-i şerifler bize ışık tutmaktadır. Hz. Âişe validemiz anlatıyor; "Bir bayram gününde iki küçük kız çocuğu Buas Harbinde Ensar'ın birbirlerine söyledikleri şarkıları söylüyorlardı. Bu kız çocukları şarkıcı değillerdi. Hz. Ebû Bekir yanıma girdi ve 'Şu bayram gününde, Allah Resûlü'nün evinde (bu) şeytanın mizmarı da neyin nesi?' dedi. Bunun üzerine Efendimiz (*sallallahu aleyhi ve sellem*) 'Bırak onları, her milletin bir bayramı vardır, bu da bizim bayramımızdır.' buyurdu."

Yine bir başka bayram gününde cereyan eden olayı Hz. Aişe validemiz şöyle anlatıyor: "Bir bayram günü Habeshiler mescidde (kılıçkalkan oyunu oynuyorlardı). Bana 'Bakmak istiyor musun?' dedi. 'Evet' deyince, benim onları görmem için bana yardımcı oldu. Ben bakmaktan vazgeçinceye kadar, ayakta durdu."

Ayrıca Hz. Peygamber (*sallallahu aleyhi ve sellem*) bayramlarda huzursuzluk çıkma endişesi ile kılıç ve benzeri silahların taşınmasını yasaklamıştır. Bu konuda İbn-i Abbas'dan gelen rivayet şöyledir: "Peygamber (*sallallahu aleyhi ve sellem*) düşman karşısında olmadıkları müddetçe İslâm ülkelerinde silâh taşımayı yasaklar."

Bu rivayetlerin ötesinde Hz. Peygamber zamanında bayram kutlamaları ile ilgili daha fazla kaynaklarımızda bilgi bulunmamaktadır. Daha sonraki dönemlerde İslâmî esaslara ters olmamak kaydıyla, her yöre kendi örf, âdet ve geleneklerini de dikkate alarak, kutlama törenleri, bayram şenlikleri düzenlemişlerdir. Bu uygulamalar nesilden nesle ilaveler ve eksiltmelerle günümüze kadar gelmiştir.

HADİSLERLE ORUÇ

Yusuf ÖMEROĞLU

■ Sahura kalkın, zira sahur yemeğinde bereket vardır."

(Buhari, Savm 20; Müslim, Sıyam 45)

■ "Allah şöyle buyurdu: "Ademoğlunun her ameli kendi içindir. Yalnız oruç müstesna. Onun mükâfatını ben veririm. Zira yemesini ve nefsâni arzularını, sırf benim için terk ediyor. Oruçlu için iki sevinç ânı vardır: Biri iftar ettiği, diğeri de Allah'a kavuştuğu vakittir. Oruçlunun ağzının kokusu, Allah katında misk kokusundan daha hoştur. (Buhari, Savm 2; Müslim, Sıyam 152)

■ "Herşeyin zekâtı vardır. Cesedin zekâtı da oruç tutmaktır. Oruç tutmak sabrın yarısıdır." (İbni Mâce, Sıyam 44)

■ Ebu Umame (radıyallahu anh) şöyle diyor: "Rasûlullah'a yapmam gerekli bir amel söylemesini istedim. O da "Oruç tut. Zira onun dengi yoktur" dedi. ben yine tekrar ederek aynı şeyi sordum. O, "Oruç tut, zira onun dengi yoktur. Ben üçüncü kez yine sordum. O aynen şöyle buyurdu: "Oruç tut, zira onun dengi yoktur." (Nesâi, Sıyam 43)

■ "Allah katında oruç kadar sevaplı bir ibadet yoktur." (Nesâi, Sıyam 43)

■ "Oruç, nefsinin çektiği yiyecek ve içeceklerden kimi alıkoyarsa, Cenab-ı Hak ona cennet meyvelerinden yedirip, cennet ırmaklarından içirir." (Kenzü'l-Ummal, 3/328)

■ "Cennette Reyân denilen bir kapı vardır ki oradan sadece oruç tutanlar girebilir." (İbni Mâce, Sıyam 1)

■ "Oruç tutan helalinden rızkını temin ettiği zaman ahirette hesaba çekilmez." (Kenzü'l-Ummal, 3/328)

■ "Oruç tutanın uykusu ibadet, susması ise tesbih sayılır. İyilik ve ibadetlerine kat kat ecir verilir. Duası Allah tarafından kabul edilip günahları affedilir." (Kenzü'l-Ummal, 3/327)

■ "Ey gençler topluluğu! Herhangi biriniz evlenmeye güç yetirebiliyorsa evlensin. Zira bu (evlenme), gözü (haramlardan) koruyucu, ferai günahlara karşı koruyucudur. Kim de evlenmeye muktedir değilse, o da oruç tutsun. Zira oruç, onun için bir kalkandır." (Buhari, Savm 10; Ebu Davud, Nikah 1)

■ "Kim oruçlu iken yalan konuşmaktan ve kötü hareketlerden vazgeçmezse bilsin ki Allah'ın onun yemeyi ve içmeyi bırakmasına ihtiyacı yoktur." (Buhari, Savm 8)

■ "Nice oruç tutanlar vardır ki, tuttıkları oruçtan yanlarında sadece çektikleri susuzluk kalır. Nice geceleri namaz kılan kimseler de vardır ki, kılmış oldukları gece namazından yanlarında sadece çektikleri uykusuzluk kalır." (Ahmed b. Hanbel, 2/441; Darimi, Rikak 12)

■ Hz. Ebu Zer'in rivayetine göre, Rasulullah şöyle buyurmuşlardır: "Ey Ebu Zer! Aydan üç gün oruç tuttuğun zaman 13, 14 ve 15. günlerinde tut." (Nesai, Sıyam, 84; Ahmed B. Hanbel, 5/152)

■ "Her kim Ramazan orucunu tutar da sonra buna Şewal ayından altı gün ilave ederse, bütün yılı oruçlu geçirmiş gibi olur." (Müslim, Sıyam, 204; Tirmizi, Savm, 52)

■ "Sahurda bereket vardır. Bir yudum su içmek dahi olsa sakın onu terkermeyin. Zira Allah (celle celâluhu) ve melekler sahura kalkanlar için dua ederler." (Ahmed b. Hanbel, 3/12,32,44)

■ "İftarı acele yapıp, sahuru te'hir ettikleri müddetçe ümmetim hayır üzerindedir." (Ebu Davud, Savm, 21; Ahmed b. Hanbel, 2/450)

■ "İnsanlar iftarı acele yapmaya devam ettikleri sürece, hayır üzerindedirler." (Buhari, Savm, 45; Müslim, Sıyam 48)

■ "Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) namaz kılmadan önce bir kaç tane yaş hurma ile iftar ederdi. Eğer yaş hurma bulunmazsa kuru hurma ile iftar ederdi. Eğer kuru hurma da yoksa bir kaç yudum su içerdı." (Ebu Davud, Savm, 21; Tirmizi, Savm, 10)

■ "Sizden biriniz oruçlu olduğunda hurma ile iftar etsin. Şayet hurma bulamaz ise, su ile iftar etsin. Zira su çok temizleyicidir." (Ebu Davud, Savm, 21)

■ "Üç kişi vardır ki, bunların duaları reddolunmaz. Bunlar, oruçlunun iftar vaktindeki duası, adil olan imamın duası ve bir de mazlumun duasıdır." (Tirmizi, Deavat, 130)

■ Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) iftar vaktinde okuduğu dualardan biri şöyledir: "Allah'ım; senin rızan için oruç tuttum, senin rızınla orucumu açtım. Susuzluk gitti, damarlar ıslandı. İnşallah ecir ve sevap da sabit oldu." (Ebu Davud, Savm, 22)

■ "Oruç, mü'min için bir kalkandır. Binaenaleyh sizden biriniz oruçlu iken, kötü şeyler konuşmasın, cahilane hareket etmesin. Eğer bir kimse kendisine sövecek olur veya dövülecek olursa 'Ben oruçluyum.' desin." (Buhari, Savm, 2; Müslim, Sıyam, 161)

■ "Oruç sabrın, temizlik de imanın yarısıdır." (Tirmizi, Daavât, 85; İbn Mâce, Sıyam, 44)

Faruk ÇELEBİ

UNUTULAN BİR SÜNNET: İ'TİKÂF

Ramazan ayı denince akla gelen ilk ibadetlerden biri İ'tikâftır. Günümüzde her ne kadar yaygın olarak uygulanmasa da bu ibadet, Efendimiz'in kuvvetli sünnetlerinden biridir. Bir ibadet olarak İ'tikâf, "bir camide veya cami hükmünde olan bir yerde niyet etmiş olarak belli bir müddet beklemek" tir. İ'tikâfa girene "mu'tekif veya âkif" denilir. Erkekler, cemaatle beş vakit namaz kılınan cami içinde; kadınlar ise, evlerinde namaz için tahsis ettikleri bir odada İ'tikâfa girerler.

Resûlullah Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), Ramazan'ın son on gününü mescidde İ'tikâfla geçirmiştir. Bu süre içerisinde O, ibadet için daha fazla vakit ayırır, Kur'ân'la daha fazla meşgul olur ve dua ederdi. Kendisi böyle yaptığı gibi aile fertlerini de ibadet etmeleri için uyandırır. Peygamberimiz bu uygulamayı, Medine'ye hicretinden itibaren ömrünün sonuna kadar devam ettirmiştir.

İmam Zühri der ki: "Acaba İnsanlar İ'tikâfı nasıl terk ediyorlar? Hâlbuki Resûlullah, bazı şeyleri yapar, terkederdi. İ'tikâfı ise vefatına kadar hiç terk etmedi".

Hz. Peygamber'in hanımları da, Efendimiz'in vefatından sonra, Ramazan'ın son on gününde evlerinde İ'tikâfa girme âdetini uygulamaya devam etmişlerdir.

Âta b. Ebi Rabah İ'tikâfla ilgili şöyle der: "İ'tikâfa giren kişi, ihtiyacından dolayı büyük bir zatın kapısında oturup, 'İhtiyacımı yerine getirmediğçe buradan ayrılıp gitmem diye yalvaran bir kimseye benzer ki, Allah Teâlâ'nın bir mabedine sokulmuş, 'Beni affetmedikçe buradan ayrılıp gitmem.' demektir."

kadri büyük bir
kitab, kadri büyük
bir meleğin diliyle
kadri büyük bir
elçinin eliyle kadri
büyük bir ümmete
indirildi bu gece..
farkında mısın
kadrin ne kadar
yüksekte...

Senai DEMİRCİ

kadri büyük gece

■ Kadri büyük bir kitab, kadri büyük bir meleğin diliyle kadri büyük bir elçinin eliyle kadri büyük bir ümmete indirildi bu gece..

I. Bu gece kadrinin bilindiği gece.. bu gece kadrini bilmen gereken gece.. bu gece kendinden fazlası olduğun gece.. bu gece varlığının göklere taşıdığı gece... bu gece... Erişilmeyen raflardan sofrana indirilenin paylaştırıldığı gece... Ellerin uzanamadığı yücelerden avuçlarına dol-

durulanların taksim edildiği gece... Sonsuzluk müjdesinin, ölümsüzlük tesellisinin yeryüzünün açık yaralarına merhem edildiği gece...

II. Hep şikayetçi değil miydin kuyrukta bekletilmekten? Sıradan sayılmaktan? Önemsenmemekten? Sesini duyuramamaktan? Ne kadar heveslendin ünlü biri olmaya? Herkesçe tanınmayı çok isterdin. Hiç kuyruğa sokulmamayı, bekletilmemeyi... Söylediğin dinlensin isterdin. Önemsenesin. Adın dünyada büyük harflerle yazılsın diye bekledin. Şimdi sırası işte.. Bu gece kadir gece-

si. Kadriinin sayıldığı gece. Hatırının bilindiği gece.. Rabbin seni sırada bekletmiyor; hemen huzuruna alıyor. Hatırını sayıyor. Rabbin seni sıradan saymıyor; bir-cik kulu eyliyor. Önemsiyor

kaldırıyor Rabbin. Utançlarını bitiriyor. Kusurlarını siliyor. Rahmetinin serinliğinde teselli ediyor seni.. Yeniden seviyor. Hiç hata etmemiş gibi yanına alıyor. Yüzünü yerden kaldırıyor...

varlığını. Rabbin seni önemsemezlik etmedi hiç. Her söylediğini hemen duyuyor. Önemsediklerini önemsiyor. Dile getirdiklerini değil sadece, dile getiremediklerini de dua kabul ediyor. Fısıltılarını, iç çekişlerini, tereddütlerini de işitiyor. Sırdaşlarına söylediklerini değil sadece, kendine bile söyleyemediğin kusurlarını ayıplamadan yüzüne vurmadan bağışlayacağını söylüyor... Bu gece kadir gecesi.. kadriinin bilindiği gece.. hatırının sayıldığı gece... Karalıkların rahmetin ırmağına bırak bu gece.. Affeden, affetmeyi seven, severek affeden Rabbin içine attığın, unuttuğun, susturduğun pişmanlık sızılarını da özür kabul ediyor, seni aklayacağını müjdeliyor. Hatalarından çok hatırını sayıyor.. Bu gece önemsendiğin gece.. bin gecedden hayırlı gece... Göklü kervanlar müjdelere taşıyor ayağına.. günahlarının utancından kurtulmayı vaadediyor Rabbin sana. Geçmiş hatalarının eteğini habire çekiştirmesine bir son veriyor. Birikmiş kusurların ayağına taktığı çelmelerden kurtarıyor seni Rabbin.. yeni bir hayat sunuyor sana. Bu gece ak sayfalara çağırıyor sesini.. Bu gece huzurunda durultuyor telaşlı nefeslerini. Bu gece yakınlığında diriltiyor ölü kelebeklerini.. Rabbin bu gece, dudağından düşen her heceye sonsuz hayatlar ekliyor. Rabbin bu gece, nefesine dolaşan her yakarışa sınırsız bağışlar sunuyor. Rabbin bu gece, yüzüne değen her damla göz yaşından bitimsiz kevserler doğuruyor. Olduğun gibi kabulleniliyorsun bu gece.. Ayıplanmadan. Yüzüne vurulmadan. Başına kakılmadan. Şart koşulmadan. Bekletilmeden. Önce sen.. Önce sen. Sadece sen.. Huzura alınıyorsun. Yüzünü yerden

III. Bu gece takdir gecesi... sana takdir edilenler yeniden hesaplanıyor. Adını yazdırman bekleniyor cömertlik defterine... Yerini alman bekleniyor rahmet yağmurunun altında. Takdir senin. . Sana takdir edileni çoğaltmak elinde. Sana pay edileni çok etmek diline kalmış.. Bak... Avuçların boş, dudağın çatlamış. Yağmura kavuşacak mısın? Alnına degecek yağmurun damla damla sayıldığını bil, bu gece. Duayı al avuçlarına. Umudun için rahmet göğünde bulutlar biriktir. Takdir gecesi bu gece.. Hırslarının kuytusundan çık, heveslerinin uçurumundan kaç. Payına düşecek müjdelere çoğalt. Bak... Umutların boşlukta... Tutunacak yer bulacak mısın? Dudağına gelecek ekmeğin lokma lokma bölündüğünü bil, bu gece. Duayı dokundur dudağına. Rızkın için rahmet bağına ekinler bırak. Takdir gecesi bu gece... Çoğaltıp biriktirmenin telaşını bir kenara bırak. Sana kalacaklara bak, seninle olacakları çoğalt. Bak... Hasretlerin yokluğun eşliğinde. Varlıktan içeri çağrılacak mısın? Ölümünün ve ömrünün kaderin keferlerinde tartıldığını bil, bu gece. Duayı yoğur dakikaların hamurunda. Ömrünü rahmet çağının sonsuz günlerine bitıştır. Takdir gecesi bu gece... Aynaların övgüsünü bırak. Ettiklerine niyet kat; canını ve malını cennet karşılığı Rabbine sat. Kadir gecesi bu gece.... Gecenin kadriini bilenlerin gecesi.

IV. Kadri büyük bir kitap, kadri büyük bir meleğin diliyle kadri büyük bir elçinin eliyle kadri büyük bir ümmete indirildi bu gece.. farkında mısın kadriin ne kadar yüksekte... farkında mısın hatırın ne kadar el üstünde... haydi, durma, varlığını dilinin ucuna taşı. Dua dua göğe yürü.. haydi, durma, hasretlerini nefeslerine taşı. Dua dua göğe yürü.

SIHHÎ AÇIDAN ORUÇ

Her on iki ayın birinde, vücudun dinlendirilmesi demek olan orucun vücuda kazandırdığı faydaların yanında koruyucu hekimlik yönünden faydaları inkâr edilemeyecek kadar açıktır.

Dr. Kenan DİLDAR

İnsanların farklı zamanlarda, farklı mevsimlerin yiyeceklerine karşı perhizi, bu hastalıklara karşı onları koruyucu olur. İnsanın doğumundan ölümüne kadar devamlı surette çalışan sindirim sisteminin, senenin belli ayında yarım günden (12 saatten) fazla dinlendirilmesinin tıbbî faydaları tartışılmaz bir hakikat olarak karşımıza çıkmaktadır. Her on iki ayın birinde, vücudun dinlendirilmesi demek olan orucun da, vücuda kazandırdığı faydaların yanında koruyucu hekimlik yönünden faydaları inkâr edilemeyecek kadar açıktır. Ayrıca, bir ay vücudun değişik bir beslenme rejimine adaptesi (uyumu), vücudun hastalıklara karşı mukavemetini artırır, gıda maddelerinden vücuda tam istifade fırsatını temin eder. Bütün gün hafif vücutla çalışmayı, geceleyin de tam bir istirahat ve beslenmeyi sağlar. Bu esnada gösterilen sabır ve tahammülün, şahsiyet teşekkülündeki rolü; kanın bağırsakta değil de beyinde kullanılması neticesi kişiye salim bir düşünüş; eşyayı kendi kıymetine göre tanıma ve hadiselere bakışta berraklık kazandırması ele alınırsa, bu çeşit bir perhizin yani orucun insan için zaruri olduğu kesinlik kazanmış olur...

Orucun ruh ve beden sağlığına faydası hakkında şu ana kadar çok söz söylenmiş, bu hususta bir hayli makale ve kitap yazılmıştır. Bu sebeple konuya farklı bir bakış açısıyla yaklaşacağız. Oruç hakkında yer yer alternatif fikirlerle karşılaşmaktayız. Önce orucun metabolizma üzerine menfi bir etkisi olup olmadığı üzerinde duralım. Kısa süreli açlıklarda protein metabolizmasının menfi etkilenmesi söz konusu değildir. Vücut önce karbonhidratını enerji kaynağı olarak kullanır. Vücudun karbonhidrat depo miktarı (kas ve karaciğerdeki glikojen açısından) birkaç yüz gramdır ve yarım gün vücudun enerji ihtiyacını karşılar. Daha sonra primer enerji kaynağı olarak yağlar gelir. Ancak birkaç hafta hiçbir şey yenmediği

takdirde vücut proteinleri üzerinde menfi bir tesir meydana gelir.

- Ege Tıp Fakültesinde yapılan bir araştırmada kâğıt elektroforez metoduyla, oruç tutanların serum proteinleri incelenmiş ve orucun serum proteinleri üzerinde menfi bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir.

- Orucun ülser üzerinde menfi bir etkisi olup olmadığı hakkında tartışmalar yapılmaktadır. Mide ve on iki parmak ülserleri üzerinde açlığın negatif bir etkisi olabilmektedir. Bilindiği üzere ülser belli mevsimlerde artış göstermektedir. Burada üzerinde özellikle durmamız gereken son derece önemli bir husus vardır: Oruç, bir diğer ifadeyle Ramazan ayı, ülserin aktif aylarına denk geldiği aylarda ancak menfi bir tesir olabilir. Zaten ibadet ve diğer konularda kolaylık gösteren dinimizde ülserin aktif dönemlerinde oruç tutulmayabileceğini, daha ileri aylarda ülserin aktif olmadığı dönemlerde bunun kaza edilebileceğini ifade buyurmaktadır. Yukarıdaki tezimizi destekleyen bazı çalışmalar da vardır. Haydarpaşa Numune Hastanesi I. Dâhiliye kliniğinde "Gastrit ve Ulcus Kanamalarının Ramazan Ayları ile İlişkisi" isimli bir doktora tezinin sonuçlarına göre ülser ve gastrit kanamalarında, oruç tutma sebebi ile midenin uzun süre boş kalmasının denkleştiren bir faktör olarak etki göstermediği, ülserin aktif olduğu aylar ile Ramazan aylarının çakıştığı dönemlerde ancak menfi bir netice olacağı hususu ortaya çıkmıştır.

- Pakistan Dekar Tıp Fakültesinde yapılan bir araştırmaya göre klinik ve biyokimyasal olarak orucun böbrek dolaşımı ve kan üzerine menfi bir etkisi görülmemiştir.

- Vakıf Gureba Hastanesiyle, Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde 20 yıllık sürede orucun ülserlerde mide delinmesine etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Buna göre ülser perforasyonu (mide delinmesi) Ramazan ayında aşkâr bir artma göstermemektedir.

Bu şartlar altında orucun insan sağlığı üzerinde menfi bir etkisi yoktur. Bazı özellik arz eden hastalarda da zaten dinimiz kolaylık göstermekte, onların oruç tutmamalarına izin vermektedir:

Hiçbir durumda orucu tutmaya gücü yetmeyecek derecede hastalık söz konusu olursa oruç tutulmamalıdır. Zarar görerek ve meşakkat çekecek ancak oruç tutabilen hastaya orucunu bozması müstahabtır. Hastalığın ölçüsü hakkında:

- Hasan Basri, "Ne zaman hastalıktan ötürü namazda ayakta duramıyorsa o zaman orucunu bozar.",

- Ebu Hanife, "Eğer kişi orucunu bozmadığı takdirde bedeninin daha fazla acı çekeceğinden ve sıfmanın daha da artmasından korkarsa orucunu bozar." der.

Neticede şunu diye biliriz ki, orucun insan sağlığı üzerinde menfi etkisi yoktur. İnsan sağlığına zararı olabilecek durumlarda da tutulmamasına dinimiz izin vermiştir.

Orucun zararı söz konusu olmadığı gibi sıhî açıdan birçok faydası da vardır. Yüce Rehberimiz "Oruç tutun, sıhhat bulursunuz." ifadesiyle bu noktaya işaret etmektedir.

- Alman Profesör Cehardet iradenin takviyesi konusunda yazdığı kitapta, orucu tavsiye ederek, insanın maddi meyillerinin esiri olmaması, nefsinin dizginlerine mâlik bir hayat yaşaması için ruhun cesede hakimiyetini temin edecek en tesirli yolun oruç olduğunu belirtir.

- Merhum M. Hamidullah hoca da bu noktada şunları söyler, "Oruç ayı olan Ramazan devir devir kış veya yaz senenin bütün mevsimlerine tesadüf eder ve bir kimse böylelikle yazın kavurucu sıcaklıklarında olduğu kadar kışın dondurucu soğuklarında da bu mahrumiyetlere alışmış olur. Şüphe yok ki insan bundan sıhî, askerî vb. bir takım faydalar kazanır."

- Dr. Rawy ise bu hususta, "Oruç vücudun hastalıklara karşı mukavemetini artırır. Bu önemli tıbbî hakikatî İslam, orucu farz kılarak ortaya koymuş,

bugünkü modern tıp ise orucu hastalıklara karşı koruyucu ve ilaç olarak kullanmaktadır." der.

- Merhum Dr. Hâluk Nurbaki ise şöyle der, "Oruçta özellikle gündüz besin alınmaması nedeni ile karaciğer besin depolama işinde fevkalade rahatlar. Bu rahatlık sırasında da vücut için hayafî önemi haiz globulinler hazırlanır. Bu sayede korunma sistemimiz güçlenir."

- Bugün beslenmeyi kontrol altına alma ve perhizle, vakaların birçoğunda ilaçsız olarak yüksek tansiyon kontrol altına alınabiliyor ve serum kolesterol trigliserid, açlık kanşekeri ve serum ürik asit seviyeleri müspet şekilde etkilenebiliyor. Oruç da bu durumu çok uygun bir şekilde yerine getirebiliyor.

- Orucun müspet bir tesiri de kan yapımı üzerinedir. Oruçlu iken kanda besinler en az seviyeye düşünce kemik iliği uyarılır. Bu yüzden kanlıların tersine böyle kansızlar oruç tuttuklarında daha kolay kan yaparlar. Oruçlu iken karaciğer dinlenmiş olduğundan kemik iliği kan yapmak için ihtiyaç duyduğu maddeleri daha da iyi ve sağlıklı hazırlar.

- Orucun en önemli tesiri de kanser oluşumunu azaltıcı oluşudur. Araştırmalarda bazı hayvan türlerinde enerji alımının düşüklüğü bazı kanser türlerine karşı etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bazı Asya ve Afrika ülkelerinde kanser oranının düşük olması, günlük enerji alımının düşük oluşuna bağlanmaktadır.

Dinimizde oruç ibadetinin mevcudiyeti ve gerek hadislerin ve gerekse Hak dostlarının ısrarla az yenmesini tavsiye etmesi dikkate değer bir konudur. Bu şartlar altında ilmî gerçekler bize "Eğer (pek çok hususun yanında özellikle vücut fizyoloji ve fizyopatolojisini) biliyor iseniz, sizin oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır." (Bakara-184) ayetini hatırlatıyor ve lisanlarımıza "Zaman ihtiyarladıkça Kur'ân gençleşiyor." hakikatini söylattiriyor.

* Bu yazı Yeni Ümit dergisinin 4. sayısından az bir tasarrufla iktibas edilmiştir.

Ramazan Ufku seti

*Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) söyle dua ederdi:
"Allah'ım Recep ve Şaban aylarını bizim hakkımızda mübarek kıl,
ne olur bizi Ramazan ayına ulaştır."*

Işık Yayınları'ndan "vicdanları teyakkuza geçirecek, gönülleri uyandıracak" üç eser...

- * Kur'an-ı Kerim ve Hadis-i Şerifler Işığında Üç Aylar ve Ramazan.
- * M. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin Kaleminden Ramazan Ufku kitabı.
- * M. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin 1975 Ramazan Bayramı vaazı Audio CD'si.

Ramazan'ı okumak, Ramazan'ı dinlemek ve Ramazan'ı yaşamak için...

*Rahmet güneşi doğmuş mâh-i Ramazân'dır bu
Kerem-i Kerîm yağmış mâh-i Ramazân'dır bu*

*Âlem-i melekûtta bir şân-ı şerâfet var
Arş'ı bürümüş nûru mâh-i Ramazân'dır bu*

*Meydân-ı hidâyettir menzil-i seâdetdir
Bu ümmete devletdir mâh-i Ramazân'dır bu*

*Bir bak ki Hudâ neyler sâimleri seyreyler
İftar sâatında Hak mâh-i Ramazân'dır bu*

*Gülzâr-ı hidâyetdir dür-bâr-ı seâdetdir
Enhâr-ı kerâmetdir mâh-i Ramazân'dır bu*

*Memdûh-i İlâhî'dir mü'minler penâhidir
Şer'-i şerîf râhidir mâh-i Ramazân'dır bu*

*Rahmet nazarın dâim her gâhde alur sâim
Husûsî Ramazân'da mâh-i Ramazân'dır bu*

*Ezân-ı Muhammedî gör cemâl-i Ahmed'i
Bul rızâ-yı Ehad'i mâh-i Ramazân'dır bu*

*Cennetleri bezetmiş Rıdvân bizi gözetmiş
Firdevs-i alâ içre mâh-i Ramazân'dır bu*

*Yetimleri şâd eyle fukarâyı yâd eyle
Âlemde bir ad eyle mâh-i Ramazân'dır bu*

*LUTFÎ nice nâdimdir bu ümmete hâdimdir
Rahmet ede Mevlâ'sı mâh-i Ramazân'dır bu*

MUHAMMED LUTFÎ

Efendim, bu sorunun pek çok cevabı olabilir... Haddi zatında, bu sayfaya gelene kadar, hocalarımızın tavsiyelerini okuduğunuzu ve bu konuda hatırı sayılır bir bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyorum.

Ama ben yine de bu soruyu sorup cevabını sizlerle paylaşmak istiyorum...

Ramazanda yapılmayacak şeylerden biri, akşam yemeği nöbetçiliğidir. Bu ifade, bir kısım okurlarda meseleyi kısmen aralasa da bir kısmında ise "Nasıl yani?" şaşkınlığında tezahür edebilir.

Öğrenci olanlar bilir... Daha doğrusu, öğrenciliği zamanında, birkaç arkadaş birlikte bir evde

Ahmet ÖZDEMİR

Ramazan'da Ne Yapılmaz?

Ramazanda yapılmayacak şeylerden biri, akşam yemeği nöbetçiliğidir. Bu ifade, bir kısım okurlarda meseleyi kısmen aralasa da bir kısmında ise "nasıl yani" şaşkınlığında tezahür edebilir.

kalanlar. Mutfak kapısının salona bakan kısmında bir program göze çarpar. Beyaz bir kağıda elle yazılmış olan programın birinci satırı günlere, ikinci satırı ise isimlere ayrılmıştır. Hangi isim hangi gün ile çıkışıyorsa, o isim o gün nöbetçidir. Ama Ramazanda bu program geçersizdir. Çünkü, otuz ramazan davetlidir ev sakinleri. İkindiden sonra tatlı bir heyecan başlar. Bir yandan ütülen pantolonlar, gömlekler diğer yandan "Abi, uzak mı gideceğimiz yer?", "Abi çocukları var mıydı, hediye alsak?" soruları..

Akşama yakın, ayakkabıların boyanması ve sık sık kontrol edilen saatlerden sonra, "Haydi arkadaşlar çıkıyoruz." komutuyla

yola düşölür. Genelde, dördüncü sınıfta okuyan abinin elindeki kağıtta yazılı adres takip edilerek, çekingen ve bir o kadar da heyecanlı adımlarla sokaklar geçilir. Kağıtta yazan isimle kapısının üstündeki ismin çakıştığı bir apartmanın zili kontrol edilir ve "Tamam burası." denir.

Merdivenler çıkılmaya başlandığı anda, her misafirin gönüllü ve heyecanlı karşılayıcısı olan çocukların sesleri duyulmaya başlanır. İşte bu sırada, karşılayanların mı heyecanı fazladır yoksa karşılanılanların mı bilinmez...

Hoş geldiniz, zor oldu mu evi bulmanız soruları arasında eve adım atılır.. Bu sırada, "Siz girin hocam, biz alırsız içeri ayakkabıları." sözü mutlaka söylenir.

Gelirken marketten alınmış olan meyveler ve çocuklar için alınan çikolatalar ev sahibine verilir. Ev sahibi de, onları evin büyük oğluna teslim ettikten sonra tek tek ve uzun uzun sarılır. Bu manzarayla ilk defa karşılaşan; birbirlerine abi kardeş

gibi, baba oğul gibi sarılan bu insanların birbirlerini ilk defa görmelerini anlayamaz.

Vanilya, kakao kokuları arasında, üzerinde sarmalar, salatalar ve hurmanın olduğu masa bulunan odaya geçilir. Bu sırada ev sahibi, gençlere, "Hocam isterseniz hemen oturalım, sofrada beklemek daha sevaptır." der. Abi göz ucuyla arkadaşlarına bakar ve en uçtan başlayarak masaya oturulur.

Ezana daha vardır. Memleketler sorulur. Ev sahibi ile gelen misafirlere birinin aynı memleketten olması gecenin neşeli geçmesine sebep olacak tevafuklardan biridir. Hemşehri öğrenci muhtemelen o akşam, şaka ve espriler altında hayatında unutamayacağı bir ikram görür, bir tabak pilavla kalkamaz, bir tane daha en etlisinden tekrar konur önüne... Ekmeği de fazla yememelidir zira daha çok yemek vardır, yemeğe yer kalmaz sonra.

Akşam ezanı okunur... Bitiminde herkes sesizce ellerini kaldırır dua eder. Ev sahibi, hurma tabağını tek tek uzatır gençlere. Bu sırada mutfakla oda arasında elçilik yapan evin küçük oğlu, babasına "önce namazı kılmak isteyip istemediklerini" sorar; "Namazı kılalım değil mi hocam?" der baba... "Yemekten sonra zor olur". "Tabi abi!", der gençlerin sözcüsü... Ve sonra arkadaşlarına bakar, "Biz gelirken abdestli gelmiştik abi, hazırız." der...

Namazı uzun ısrarlar neticesinde dördüncü sınıfa giden abi kıldırır. Tesbihat yapılır, dua edilir, seccadeler toplanır ve evin büyük oğlu çorba kaseleriyle içeri girer...

"Ramazanda nöbetçilik yapılmaz." demiştik, çünkü ramazanda yemekleri, "Bu ayda her kim, bir oruçlu mümine iftar edecek bir şey verirse, yaptığı bu iş günahının bağışlanmasına ve cehennemden azad olmasına vesile olur." Peygamber sözüne gönülden iman etmiş olan ablalar, yengeler yapar.

RAMAZAN VE DİSİPLİN İNSANI

Ramazan-ı şerif,
insanın en zayıf
damarlarından biri
olan yeme-içme
isteğini sınırlamayı
ve kontrol altında
tutmayı sağlar.
Adeta bir beslenme
disiplini talim eder.

Disiplin; intizamın temini için uyulması gereken emir ve yasaklar, dengeli bir insan olabilmek için lazım gelen zihni, ahlâkî, ruhî terbiye ve "düzen ruhu" mânâlarına gelmektedir. Disiplin insanı ise, belli kaide ve prensipler çerçevesinde yaşayan, tertip ve düzen hususunda hassas davranan insan demektir.

Aslında, bir müminin hayatı her zaman çok ahenkli olmalıdır. O, ne zaman ne yapması gerektiğini, nelerle meşgul olması ve hangi işlerle uğraşması lazım geldiğini önceden bilmeli ve ona göre davranmalıdır. Onun, hangi işi önce yapacağını belirleme ve bir programa göre çalışma niyeti haricinde "Acaba şimdi ne yapsam?" şeklinde bir düşüncesi olmamalıdır. O, hem Cenâb-ı Hakk'a karşı kulluk vazifelerini hem diğer insanlarla alâkalı sorumluluklarını hem de kendi şahsî işlerini ve bunlardan hangisini ne zaman yapacağını mutlaka önceden tayin etmeli; her hâliyle bir düzen ve intizam örneği sergilemelidir. Haddizatında, ibadetler iş tanzimi ve vakit taksimi için çok önemli birer köşe taşıdır ve inanan insan çoğu zaman işlerini o ibadet takvimine göre ayarlar: "Öğle namazından sonra; akşam namazından önce..." diyerek gününü belli dilimlere ayırır ve hiçbir anını boş geçirmemeye çalışır.

Zamanın kıymetini bilen ve ömrü, değerlendirilmesi gereken çok önemli bir nimet olarak gören kimseler, yeme içmeden yatıp-

kalkmaya kadar her şeyi zabt u rabt altına alırlar; hiçbir meselelerini dağınıklık içinde ve sürüncemede bırakmazlar. Onlar bilirler ki, hem insanların hem de kurumların en verimli oldukları anlar, en düzenli oldukları zamanlardır.

İşte, Ramazan ayı, yemek-içmek-uyumak gibi nefsin arzu ettiği şeylere karşı tavır belirleyerek, bunları ihtiyaç ölçüsünde ve hamd ü şükür duyguları içerisinde gidermek suretiyle hayatı disipline etmeyi öğretir. Nefsanî isteklere karşı, kalb ve ruh atmosferine sığınarak, vicdanî harekete geçirip iradeyi güçlendirerek sürekli istikamet üzere olabilmeyi ders verir.

Ramazan-ı şerif, insanın en zayıf damarlarından biri olan yeme-içme isteğini sınırlamayı ve kontrol altında tutmayı sağlar. Adeta bir beslenme disiplini talim eder. Evet, hayatı devam ettirebilmek için mutlaka yemeye, içmeye ihtiyaç vardır. Ne var ki, sağlık prensipleri hesaba katılmadan yenip içilen her şey beden için zararlı olduğu gibi; midenin, kalbi ezecek kadar güçlenip insanı kalb ve ruhun derece-i hayatından hayvaniyet ve cismâniyet çukurlarına düşürmesi de bir felakettir. Evet, vakitli vakitsiz sürekli bir şeyler yiyip içmek ve mideyi hep dolu bulundurmamak, hem bedene zarardır hem de Cenâb-ı Hakk'ın hoşlanmadığı bir davranıştır.

Bu mübarek ay boyunca tutulan oruç, yemek vakitlerini belirleme, israftan ve mideyi tıka-basa

doldurmaktan kaçınma, hem beden hem de ruh sağlığına zarar veren şeylerden uzak durma ve aynı zamanda mutlaka helâl dairesinde kalarak harama asla el uzatmama hususlarında temrinât yaptırır; Ramazanlaşan insanlara bu konularda disiplin ruhu kazandırır.

Ramazan, ondan nasiplenmesini bilen her insanı, seviyesine göre bir sadakat eri hâline getirir. Oruç tutan ve ondaki sırrı kavramaya çalışan bir mümin, hem Hakk'a teveccühünde hem de hâlkla münasebetlerinde hep vefa ve sadâkat peşinde olur. O, sadece belli vakitlerde ibadet eden bir insan olmakla yetinmeyip, ubudiyet ufukuna yürür ve bütün gününü kulluk şuuruyla değerlendirir, her an ibadet ediyormuş gibi yaşar. Dünyevî eğilimlerden ve cismânî temayüllerden birazcık sıyrılınca, kendini Cenâb-ı Hakk'a adama ve bir hakikat eri olma hedefi belirir önünde. Bu hedefe ulaşmak maksadıyla, Bediüzzaman hazretlerinin ifadesiyle, hep Allah için düşünme, Allah için konuşma, Allah için muhabbet duyma, "lillâh, livechillâh, lieclillâh" dairesi içinde kalma ve her zaman Hakk'a müteveccih bulunma denemeleri yapar; bu denemeler neticesinde başarıyı yaka-

lamaya her gün biraz daha yaklaşır. Derken, tam bir vefa ve sadakat insanı olur. Zaten oruç, vefa duygusunun en güzel bir alametidir. Zira o, Allah ile kul arasında yapılmış bir anlaşmadır: Kul, belirli süreler dâhilinde, belirli şeylerden vazgeçer ve bu suretle ahdinde vefalı olduğunu gösterir; Cenâb-ı Hak da onun mükâfatını bizzat Kendisinin vereceğini vadeder. Allah'a karşı vefalı davranan bir insan, zamanla ailevî ve içtimaî hayatında da tam bir "vefa abidesi" durumuna yükselir. Bu duyguyla, sıla-yı rahimi gözetir; herkese yardım eli uzatır; zekâtını ödemekten asla kaçmaz; hatta sadaka vermeye ve infak etmeye hiç doyamaz.

Hakk'la münasebetin önemli bir şiarı da Kur'ân okumak, dua dua Cenâb-ı Allah'a yalvarmak ve sürekli O'na teveccühte bulunmaktır. Ne var ki, Kur'ân-ı Kerim'in işlemeli sandıklar ve ipekten kılıflar arasındaki hapsine son verip, onu dil ve gönüllere şeker-şerbet yapmak da pek çokları için bir manada ancak Ramazan-ı şerifte mümkün olmaktadır. Bu kutlu ay, damaklara bir Kur'ân tadı çalmakta ve insanlara bir evrad ü ezkâr disiplini de aşılacaktır.

Aslında, inananlar için, insan ömrü bir Ramazan, büluğ çağı imsak vakti ve ölüm de iftar anıdır. Bir aylık Ramazan, bir ömür süren kulluk orucunun alıştırmaları gibidir.

İşte, bir ay boyunca, yeme-içmeden yatıp kalkmaya, ibadet ü taattan evrad ü ezkâra kadar hayatın hemen her alanıyla alakalı bazı kaide ve kurallar çerçevesinde davranan, bir ölçüde disiplin ruhuna kavuşan ve düzenli yaşamaya alışan insanlar, Ramazan'dan sonra da aynı nizam ve intizamı korumalı, devam ettirmelidirler. Mesela, bir ayın her gecesinde uykuyu bölüp sahurun bereketinden istifade etmeye koşan, bu arada seccadeyle de bir vuslat yaşayan müminler, bu otuz geceyi bir temrinât süresi olarak değerlendirmeli ve artık senenin her gecesini bir vuslat koyu bilmeli, gecelerini hiç olmazsa bir kaç rekât teheccüd namazıyla aydınlatmalıdırlar.

Evet, bir disiplin insanı, nasıl yaşayacağını ve nerede nasıl davranacağını önceden belirler; belli prensipler çerçevesinde kendine bir rota çizer ve attığı her adımı bilerek atar. Bizim, tavır ve davranışlarımızın renk, desen ve çizgilerini de dinimiz çok önceden belirlemiştir. Mesela, Allah'a ve Resûlü'ne iman bizim için en önemli esastır. Bu esas, sonraki adımlarımızın yönünü de tayin eden bir yol işaretidir. Biz, inandığımız Rabbimizi, rehber bildiğimiz Resûl-ü Ekrem Efendimiz'i herkese anlatmakla mükellefiz. Dinimizi neşretmek bizim görevimizdir. Dolayısıyla, gönüllere girmeye çalışırız; çok güzel olan İslam'ın güzelliklerini sergilemek için onu güzelce temsil etmeye gayret gösteririz. Bu niyete matuf olarak, dinî kaynaklarımızın şekillendirdiği tavır ve davranışlarımızla insanların arasında bulunur; onlara kendi değerlerimizi tanıtırız. Gönül verdiğimiz hakikatleri herkese anlatmak için, şer'an katî haram olan meselelere girmeme kaydıyla, o mevzuda kullanılmasına cevaz verilen bütün vesileleri kullanır ve ne yapıp edip insanlarla iman hakikatleri arasındaki engelleri kaldırmak için çabalarız. Aynı zamanda, disiplin insanı olmakla kuralcı olmak arasındaki farka da dikkat eder; içinde yaşadığımız zamanın şartlarını da göz önünde bulundurma, kendi kültür ortamımızın gerçek-

lerini de gözetme ve devrin insanlarına onların anlayacağı bir dil ve üslupla hitap etme gibi hususlara da azami özen gösteririz.

Şayet, kendimizi Cenâb-ı Hakk'ın rızasına adanmış ve o rızayı da Zat-ı Uluhiyet'i duyurmaya bağlamışsak, artık nerede olursak olalım, hangi şartlar altında bulunursak bulunalım, bizim için durmak, âcizliğe düşmek ve mesuliyetten kaçmak söz konusu değildir. Zira, "Bahar gelsin, hava ısınsın, çiçekler açsın, bülbüller ötmeye başlasın... İşte o zaman ben de şakırım!" şeklindeki bir düşünce bir disiplin insanının mülahazası olamaz. O kışta da şakımalıdır, yazda da; baharda da güle türküler söylemelidir güzde de. O, her mevsime ve her döneme göre bir dil ve üslup tutturmalı, dilbeste olduğu hakikatleri terennüm etmekten asla geri durmamalıdır.

Tabii ki, böyle bir gönül yüceliği ve bu denli bir disiplin ruhu –hususî bir inayet olmazsa– bir anda kazanılmaz. O ufka ulaşmak, uzun bir zaman ve ciddi temrinat ister. Şu kadar var ki, Ramazan bir başlangıçtır ve o güzel hasletlere ulaşmak için çok bereketli bir ekim mevsimidir.

Aslında, inananlar için, insan ömrü bir Ramazan, büluğ çağı imsak vakti ve ölüm de iftar anıdır. Bir aylık Ramazan, bir ömür süren kulluk orucunun alıştırmaları gibidir. Otuz günde kazandığı güzel hasletleri hayat boyu devam ettirmesini bilenlerdir ki, onlar, burada biraz aç ve susuz kalmaya bedel, ötede "Kullarım, çok defa sizi renginiz kaçmış, benziniz sararmış-solmuş, gözleriniz içine çökmüş ve avurtlarınız çukurlaşmış olarak görüyordum. Buna Benim için katlanıyorsunuz. O geçmiş günlerde takdim ettiklerinize bedel haydi bugün afiyetle yiyin, için." hitabını duyacak ve işte o gün asıl iftarı yapacaklardır.
